

74. Keskiviikkona 3 päivänä kesäkuuta 1998

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi eräistä henkilöstön asemaa koskevista järjestelyistä yksityistettäessä opetusministeriön hallinnonalaan kuuluvia ammatillisia oppilaitoksia ja muodostettaessa yksityisiä ammattikorkeakouluja annetun lain 1 §:n muuttamisesta ja ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta 2812

Hallituksen esitys 58/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 10/1998 vp

2) Hallituksen esitys laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 6 §:n muuttamisesta 2813

Hallituksen esitys 38/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 7/1998 vp

3) Hallituksen esitys laiksi lannoitelain 3 §:n muuttamisesta ,,

Hallituksen esitys 72/1998 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 6/1998 vp

4) Hallituksen esitys laiksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain muuttamisesta 2813

Hallituksen esitys 18/1998 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 7/1998 vp

5) Hallituksen esitys laiksi 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta

Hallituksen esitys 73/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 9/1998 vp

6) Hallituksen esitys laiksi sijoituspalveluyrityksistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 2818

Hallituksen esitys 56/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 11/1998 vp

7) Hallituksen esitys laiksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi 2819

Hallituksen esitys 35/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 12/1998 vp

8) Hallituksen esitys laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta 2830

Hallituksen esitys 51/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 13/1998 vp

Ainoa käsittely

9) Suomen itsenäisyyden juhlarahaston
Sitran toimintakertomus vuodelta 1997 .. 2834

Kertomus 6/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 14/1998 vp

Lähetekeskustelu

10) Lakialoite laiksi osakeyhtiölain
muuttamisesta ”

Lakialoite 56/1998 vp (Klaus Bremer /r
ym.)

Mietintöjen pöydällepano

11) Hallituksen esitys oikeudenkäyttöä,
viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan
kohdistuvia rikoksia sekä seksuaalirikok-
sia koskevien säännösten uudistamiseksi
Hallituksen esitys laiksi rikoslain 1 lu-
vun 11 §:n muuttamisesta 2847

Hallituksen esitys 6, 117/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 3/1998 vp
Lakialoite 39/1995 vp, 31, 50/1996 vp, 1/
1998 vp
Toivomusaloite 23, 24, 26/1995 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi en-
simmäinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat
Dromberg, Elo, Filatov, Haatainen, Halonen,
Huotari, Jaakonsaari, Juhantalo, Juurola, Ka-
nerva S., Karhunen, Kautto, Koski M., Kurola,
Lahtela, Laitinen, Lindén, Lipponen, Mertjärvi,
Metsämäki, Myllyniemi, Mönkäre, Ojala R.,
Pehkonen, Rantanen, Rimmi, Saapunki, Saari,
Soininvaara, Tennilä, Tiuri, Tiusanen, Tuomi-
oja, Vartiainen, Vehkaoja, Viitamies, Viitanen ja
Vistbacka.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat ensim-
mäinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Oja-
la R., Mönkäre ja Soininvaara.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat
tästä päivästä virkatehtävien perusteella edus-
tajat Elo, M. Koski, Mertjärvi, Pesälä, Rimmi,
Tiusanen ja Viitanen sekä muun syyn perusteella
edustajat Haatainen, Kautto, Laitinen, Saari,
Soininvaara ja Tuomioja,
tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien
perusteella ed. Halonen sekä muun syyn perus-
teella edustajat Juurola ja Metsämäki sekä
tämän kuun 5 päivään virkatehtävien perus-
teella edustajat Dromberg, Jaakonsaari ja Lip-
ponen.

P u h e m i e s : Täysistunto keskeytetään si-
vistysvaliokunnan kokousta varten ja sitä jatke-
taan kello 14.40.

Täysistunto keskeytetään kello 14.03.

Täysistuntoa jatketaan

kello 14.40

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laeiksi eräistä henkilöstön
asemaa koskevista järjestelyistä yksityistettäessä
opetusministeriön hallinnonalaan kuuluvia amma-
tillisia oppilaitoksia ja muodostettaessa yksityisiä
ammattikorkeakouluja annetun lain 1 §:n muutta-
misesta ja ammatillisesta opettajankoulutuksesta
annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 58/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 10/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtio-
varainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelu:

Ed. T y k k y l ä i n e n : Arvoisa puhemies!
Meillä on tullut muutoksia ammattikorkea-

koululainsäädännön yhteydessä. Kun jokainen täällä oleva edustaja tietää sen, että kunnat ovat yksityistäneet ja myöskin eri tavalla organisoineet ammattikorkeakoulujen toimintoja, niin me olemme joutuneet tekemään tällaisen uuden lainsäädännön, jotta opettajien eläketurva säilyisi. Sen johdosta laki on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 6 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 38/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 7/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi lannoitelain 3 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 72/1998 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 6/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 18/1998 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 7/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 73/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 9/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys laiksi eduskunnalle 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta on oikean suuntainen ja hyvä esitys. Se parantaa nykyistä tilannetta olennaisesti, mutta samalla se osoittaa sen, kuinka haavoittuvainen suomalainen eläkejärjestelmä on, jos tulee poikkeuksellisia oloja, esimerkiksi nyt tässä tapauksessa korkea työttömyys, joka on myöskin johtanut pitkäaikaistyöttömyyteen. Näissä tilanteissa tapahtuu sillä tavalla, että työntekijä, joka on ollut yli 500 päivää ansiosidonnaisella ja lisäksi saanut myöskin työmarkkinatukea 180 päivää eikä sen jälkeenkaan ole ollut työssä tai saanut mitään muuta sosiaaliturvaa, menettää myöskin tulevan ajan oikeuden eläkkeeseensä. Tästä syntyy sitten suuri joukko ongelmia ja eläketaso pitkästään työrupeamasta huolimatta jää varsin matalaksi.

Hallituksen esityksellä nyt parannetaan määrättyllä tavalla tätä tilannetta, elikkä henkilö voi eläkkeen laskematta ottaa myöskin lyhytaikaista, heikommin palkattua työtä vastaan. Jos uusi työsuhte kestää alle kymmenen kuukautta, se ei kuitenkaan heikennä hänen tulevan ajan oikeuttaan eikä myöskään eläkettä. Näin ollen tämä on hyvä uudistus, mutta kuten jo totesin, on osoittautunut, että tässä on melko suuria ongelmia.

Eläketurvakeskuksen mukaan vuonna 96 eläketapahtumia oli 49 583, ja tulevan ajan menetti näistä 8 754 eläkkeensaajaa. Se on valtavan suuri määrä, joka menettää tulevan ajan oikeuden.

Näin ollen hallituksen tulisi puuttua asiaan, sillä näissä tapauksissa eläkkeelle siirtyvä ihminen saattaa menettää jopa useita tuhansia, jopa parituhatta markkaa eläkkeestään, ja heidän eläketasonsa muodostuu tavattoman alhaiseksi. Näin ollen tämä on varsin ongelmallinen tilanne ja osoittaa, että meidän eläkejärjestelmässämme on varsin suuria puutteita.

Täällä on myöskin viime aikoina vaadittu, että eläkkeellesiirtymisikää pitää nostaa. Sekä valtiovarainministeri Niinistö että valtiovarainministeriön kansliapäällikkö Sailas ovat vaatineet, että eläkeikää pitää nostaa. Tietenkin se on hyvä ja kaunis tavoite, mutta pitäisi pystyä luomaan sellaiset olosuhteet työpaikoille, että ihmiset pystyisivät työskentelemään sitten kauemmin.

Otin muutamia tilastoja siitä, kuinka ihmisten eläköityminen on tapahtunut eräässä suuressa työpaikassa. Vuonna 83 työkyvyttömyyseläkkeelle jäi 18 henkilöä ja kolme jäi vanhuuseläkkeelle elikkä 65-vuotiaaksi asti jaksoi kolme työntekijää. Vuonna 84 samassa työpaikassa 23 henkilöä jäi työkyvyttömyyseläkkeelle ja yksi vanhuuseläkkeelle. Nämä luvut osoittavat kiistattomasti sen, että suomalainen työelämä on edelleenkin niin rajua, että siellä ihmisen terveys ei kestä 65 vuoden eläkeikään. Siinä mielessä puheet siitä, että eläkkeellesiirtymisikää pitää nostaa, ovat katteettomia, tai sitten täytyy tehdä uusia ihmisiä, jotka kestävät työelämän kaikki rasitukset ja pystyvät työskentelemään 65 vuoden eläkeikään asti.

Vuonna 85, kun työttömyyseläke tuli sitten mukaan, silloin vielä työkyvyttömyyseläkkeelle jäi 20 henkilöä, vanhuuseläkkeelle ei jäänyt ketään ja 29 henkilöä jäi työttömyyseläkkeelle, elikkä tässä näkyy edelleenkin tämä suhde, että noin tuhannen työntekijän työpaikassa noin parikymmentä henkilöä jatkuvasti jää työkyvyttömyyseläkkeelle vuosittain.

Vuonna 95 jäi viisi henkilöä työkyvyttömyyseläkkeelle, kolme vanhuuseläkkeelle ja 44 työttömyyseläkkeelle eli tätä firmaa saneerattiin voimakkaasti. Tämä osoittaa mielestäni sen, kun työkyvyttömyyseläkeläisten määrä on näin pieni, että he siirtyivät silloin työttömyyseläkkeelle eikä työkyvyttömyyseläkkeelle, mikä sijoituspaikka olisi ollut oikea huomattavalle osalle näistä. Näin ollen myös eläkkeelle pääsyn ja tulevan ajan oikeuteen vaikuttaa ensimmäinkin työttömyys ja toiseksi se, että eläkelaitokset ovat viime vuosina kiristäneet työkyvyttömyyseläkkeelle pääsyä, ja myös siitä on syntynyt tilanne,

että ihmiset ovat menettäneet tulevan ajan oikeutensa ja sitä kautta myös heidän eläketasonsa on pienentynyt.

Minun mielestäni näihin epäkohtiin tulisi välittömästi puuttua ja ne korjata. Nämä olivat valiokunnan tiedossa, mutta hallituksen esitys ei vielä niihin antanut mahdollisuutta puuttua. Näin ollen olisi toivottavaa, että myös niiden pitkään työelämässä olleiden ihmisten asia, jotka ovat joutuneet joko työttömiksi tai sitten tulleet todellisuudessa työkyvyttömiksi, mutta eivät ole saaneet työkyvyttömyyseläkettä, pikaisesti hoidetaan kuntoon.

Ed. Peltomäki: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys eduskunnalle laiksi 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta on erittäin myönteinen esitys. Ikääntyneiden, 55 vuotta täyttäneiden työttömien työllistymisedellytyksiä parannetaan tällä lailla tulevan heinäkuun alusta lukien. Tämä on määräaikainen laki, jossa 55 vuotta täyttänyt työtön voi eläketurvansa huontumatta ottaa vastaan myös aikaisempaa pienipalkkaisemman, tilapäisen työn. Edellytyksenä on, että hän on ollut vähintään 30 päivää työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Tähän kohtaan nimenomaan valiokunnassa kiinnitimme huomiota siltä osin, että oli jonkin verran epäselvää, tarkoittaako se vähintään 30 päivää kerran työsuhdetta kohti vai useamman kerran, ja siksi mietinnössä korostetaankin, että tämän 30 päivän edellytyksen tulee täyttyä vain kerran.

Ainahan pitää olla niin, että työtä tekemällä ansaitsee parempaa eläketurvaa kuin sosiaali-etuuksia saamalla. Jo vuoden 1994 työeläkeuudistuksen tavoitteena oli mahdollisimman monen työkykyisen henkilön pitäminen työelämässä tai palauttaminen työelämään.

Myös vuoden 1996 työeläkelakien muutosten tarkoituksena oli kannustaa työssäpysymistä siten, että työntekoa jatkamalla ansaittaisiin parempi eläke kuin siirtymällä ennen vanhuuseläkeikää pois työelämästä.

Nyt on suoritettu kymmenellä paikkakunnalla ikääntyvien pitkäaikaistyöttömien kohdalla seurantaa. Ikääntyviä pitkäaikaistyöttömiä koskevassa tutkimuksessa on todettu, että osa työttömyyspäivärahaa saavista pitkäaikaistyöttömistä olisi halukas ottamaan vastaan tarjolla olevaa työtä työmarkkinoilta.

Ikääntyvien työttömien ei kuitenkaan ole ollut helppoa työllistyä aikaisemman ansiotason tur-

vaaviin töihin. Koska aikaisempaa pienipalkkai-
semman, tilapäisenkin työn vastaanottaminen
pienentää odotettavissa olevaa eläkettä, osa
ikääntyneistä työttömistä ei ole uskaltanut ha-
keutua työhön edes tilapäisesti. Nyt tämä lakie-
hdotus parantaa tätä tilannetta niin, että uutta,
enintään 10 kuukautta jatkuvaa työ- ja virkasu-
hdetta ei otettaisi huomioon laskettaessa niin sa-
nottua jälkikarenssia eli sitä aikaa, jonka tulevan
ajan oikeus on voimassa ansiotoiminnan päättymisen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin aina on niin,
kun eläkelakiasioita käsitellään, että joitakin
porsaanreikiä tilkitään ja joitakin syntyy uudel-
leen. Myös tässä tulee käymään niin, koska laki
ei koske sellaisia enintään 10 kuukautta jatkuneita
työ- ja virkasuhteita, jotka ovat jo päättäneet
ennen lain voimaantuloa. Laki ei myöskään kos-
ke lain voimassaolon jälkeen alkavia työ- ja vir-
kasuhteita. Kuitenkin tämä parantaa pääosin yli
55-vuotiaiden edellytyksiä hakeutua työhön.
Siksi näen, että tämä on erittäin myönteinen hal-
lituksen esitys.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Moi-
tiskelin tätä lakiesitystä lähete keskustelussa täs-
mälleen samoilla perusteilla kuin teen nytkin.
Tämä laki ei ole negatiivinen, se on oikeastaan
positiivinen laki. Sellaisenaan se ei vahingoita
ketään, jos se antaa mahdollisuuden 55-vuotiail-
le työntekijöille eläke-etujaan menettämättä ja
niiden heikentymättä ottaa vähempipalkkaista
työtä vastaan työttömänä ollessa, mutta se osoit-
taa karnealla tavalla, että 55-vuotiaat ovat siellä
halpaosaston hyllyillä, halpamarkkinoilla huu-
tokaupattavana tämän yhteiskunnan ansiosta 55
vuotta täytettyään.

Äärimmäisen harva tapaus pystyy saamaan
sellaista työtä, missä ovat olleet samalla palkalla.
Näin ollen heidän pitäisi olla eläkkeellä, koska he
eivät enää työmarkkinoille pääse paitsi sieltä hal-
pamyymälän hyllyltä. Minä en tällä puheellani
halpamyymälän hyllystä halua osoittaa halvek-
sintaani näille 55-vuotiaille, vaan päinvastoin
osoittaa tämän surullisen yhteiskunnan tilan,
mihin tilanteeseen on jouduttu ikääntyvien työn-
tekijöiden osalta. Heillä ei ole enää sitä arvoa,
mitä heidän ammattitaitonsa monta kertaa edel-
lyttäisi.

Ed. K o k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies!
Meidän eläkejärjestelmämme on tilkkutäkki. Si-
itä johtuvat nämä epäkohdat, jotka aikaisemmis-
sa puheenvuoroissa ovat tulleet esille.

Mutta selvästi tämä on kuitenkin parannus
nykytilaan, niin kuin täällä edeltäneet puhujat
ovat jo todenneet. Valiokunnassa käydyssä kes-
kustelussa korostettiin sitä, että eläkejärjestel-
mien kehittämisen tulee olla pitkäjänteistä ja ko-
konaisvaltaista sekä että eri ikä- ja henkilöryh-
miä on kohdeltava tasapuolisesti.

Todettiin myös se, että aina joku on syntynyt
vääränä päivänä, aina on henkilöitä, jotka puto-
avat väliin, kun me tätä tilkkutäkkiä paikkaam-
me. Kannattaa kuitenkin muistaa, että tämä on
parannus monen monen ihmisen kohdalla, ja
kannattaa muistaa myös se, että työssä ollessaan
aina pääsääntöisesti nykyään ansaitsee myös elä-
kettä.

Sitten mitä tulee ed. Aittoniemen puheenvuo-
roon ihmisistä, jotka kelpaavat työelämään, niin
nythän hyvin usein kerrotaan siitä, että alle 25-
vuotiaista ei voi ottaa töihin ja yli 40-vuotias on jo
liian vanha. Minusta on käsittämätöntä, että me
elämme yhteiskunnassa, jossa edes ilmaistaan
tällainen ajatus, että ihmiset pääsääntöisesti yli
50 vuotta elämästään olisivat toisten elätettävissä.
Tämä ei ole mahdollista. Näin me emme voi
jatkaa. On selvä, että tähän on tultava muutos.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Tällä
lailla kannustetaan ikääntyviä työttömiä vas-
taanottamaan tilapäistä työtä. Tällä siis poiste-
taan aikaisemman lainsäädännön puutteelli-
suuksia. Tämä koskee nimenomaan yli 55-vuo-
tiaita työttömiä, jotka aikaisemmin ovat olleet
työntekijöitä tai viranhaltijoita, ja koskee näitä
henkilöitä, joiden aikaisemmin oli mahdotonta
ottaa tilapäistä työtä huonontamatta omaa elä-
keturvaansa. Nyt tällaisen henkilön vastaanotta-
ma uusi tilapäinen työ ei heikennä eläketurvaa.
Lakiesitys on kaikilta osin kannatettava, vaikka
se säädetäänkin määräaikaisena, koska halutaan
kerätä kokemuksia tämän toimivuudesta.

Valiokunnassa oli myös esillä yrittäjien asema
tämän lain piirissä. Lakiesityksen sanamuoto ai-
heuttaa sen, että 55 vuotta täyttäneen työllistyes-
sä yrittäjäksi eläke-etuuden säilyminen ei koske
häntä. Tästä syystä valiokunnassa oli esillä, että
lakiehdotuksen kohdat ”työ- tai virkasuhteen al-
kaessa” muutettaisiin muotoon ”työ- tai virka-
suhteen tai yrittäjätöiminnan alkaessa”. Tällai-
sessa muodossaan laki, jossa se nyt säädetään, ei
valiokunnassa kuultujen perustelujen mukaan
asettaisi yrittäjätöiminnan aloittavaa työtöntä
muita työttömiä huonompaan asemaan, ja täl-
löin laki toimisi myös yrittäjätöiminnan aloitta-
misen kannustimena.

Hallituksen esitys ei kuitenkaan pidä yrittäjiä sisällään, ja valiokunnassakin katsottiin kuitenkin, että yrittäjiin ei tätä lakia voida soveltaa, koska tilapäistä lyhytaikaista yrittäjätoimintaa on vaikea määritellä.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen, että tämä hallituksen esitys saatiin vielä tänä keväänä ja saatiin se pikaisesti käsiteltyä yksimielisenä valiokunnassa siten, että jo kesäaikana, jolloin lyhytaikaisia työsuhteita todennäköisesti saattaisi olla enemmän tarjolla, niiden vastaanottaminen on mahdollista. Kuten täällä on kerrottu, tämä kohdistuu ikääntyneempiin työttömiin, joilla on vähintään 30 päivää työttömyyttä takana. Alleviivaan sitä, että tämä koskee myös niitä henkilöitä, jotka eivät ole saaneet työttömyyskorvausta mutta ovat ilmoittautuneet työnhakijaksi, ja 30 päivää ei tarvitse olla yhtäjaksoista vaan kertymä 30 päivää työttömyyttä.

Laki on määräaikainen, kuten on muitakin toimenpiteitä, jotka kohdistetaan tähän aikaan ja tähän työllisyystilanteeseen, ja tämä kohdistuu erityisesti niihin työttöminä oleviin, jotka on ohjattu odottamaan eläkettä niin sanottuun eläkeputkeen, joista hyvin tietoisesti yritykset tekivät sopimuksia ja poistivat työntekijöitä listoiltaan lain sallimalla tavalla.

Se, että tämä on aina kymmeneksi kuukaudeksi kerrallaan, on sinänsä ikävä asia. Ehkä, vaikka pitkästä työsuhteesta on tietysti eläkekertymääkin, on väärin ajatella niin ja johdatella ihmisiä siihen, mikä on kannattavaa ja mikä ei työllisyyden osalta. Mutta elämän realiteetit vain ovat ne, että maitoraha pitää jostakin saada ja siinä lasketaan, mikä kannattaa ja mikä ei. Tässä tapauksessa todennäköisesti tämä tulee johtamaan siihen, että jos työsuhteita on saatavissa, se on kymmenen kuukauden jakso ja lyhyt katko ja uusi kymmenen kuukauden jakso. Monta niitä ei ehdi tämän lain voimassa ollessa tehdä.

Surullista on se, että niin monet vastaavassa elämäntilanteessa olevat ovat jo päätyneet matalampipalkkaiseen työhön ja matalampaan eläkkeeseen. Mutta kuten ed. Kokkonen jo sanoi, erityisesti sosiaalilainsäädännön osalla joudumme usein siihen tilanteeseen, että kun taannehtivaa lakia ei voi tehdä, aina jonkin etuudenkin voimaan tullessa joku on syntynyt tai synnyttää vääränä päivänä, jolloin ei tulekaan sen lain piiriin. Kuitenkin pitää olla iloinen, että tämä koskettaa nyt uusia ryhmittymiä ja sen lisäksi, että

on mahdollisuus ottaa työtä vastaan, takaa aieman eläkekertymän.

Ed. Aittoniemelle voisin sanoa, kun hän sanoi, että on vain matalapalkkaisia töitä, että meillä on hyvin paljon matalapalkkaisia töitä tarjolla. Hallitus on tehnyt muita toimenpiteitä, jotta matalapalkkaisetkin tulevat yhteiskunnassa toimeen, muun muassa kannustusvähennyksen, asumistuen korjauksen jne., joita en yhtään väheksyisi verrattuina viime hallituksen aikaisiin toimiin.

Kysymys ei ole pelkästään työnteosta. Työn saanti, matalapalkkaisenkin, saattaa olla myös elämänlaatuksymys. Työ ei ole rangaistus. Se voi olla myös elämän sisältö, joka antaa uutta mielekkyyttä olemiseen.

Yrittäjäkysymys oli esillä, kuten ed. Ihmäki sanoi, valiokunnassa, ja totesimme, että on varmasti tilanteita, joissa saattaisi alle kymmenen kuukaudenkin yrittäjäys tulla kysymykseen. Puhumme esimerkiksi kesäkiöskien pidosta tai niin edelleen. Kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriö tässä vaiheessa asiantuntijalausunnoissa oli sitä mieltä, että nyt olemme kannustamassa palkkatyön vastaanottoa, emme lyhytaikaisten jo etukäteen määräaikaisiksi suunniteltujen yritysten aloittamista.

Kaiken kaikkiaan pidän lakiesitystä myönteisenä ja toivon lisätoimia iäkkäiden työttömien elämänolojen parantamiseksi.

Ed. R. Ojala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Viljamaa: Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja ed. Puisto toikin esille ongelmakohtia, joita meillä oli sinänsä hyvän ja nopeasti valmistellun lain eteenpäin viemisessä. Ne olivat yrittäjät ja toisaalta väliinputoaajajoukko, joka on ehtinyt jo huonontaa eläketurvaansa ottamalla vastaan lyhytaikaisia mutta kuitenkin riittävän pitkäaikaisia eli yli kymmenen kuukaudesta kestäviä työsuhteita, jotka ovat useimmiten hyvin matalasti palkattuja.

Työttömien valtuuskunta teki oman arvionsa, että henkilöitä, jotka ovat eläketurvaltaan pudonneet väliin, on noin 1 000—2 000, sinänsä vähän summittainen arvio mutta hyvä tietää. Sinänsä hyvä, ettei heitä ole enempää. Se johtuu pelkästään siitä, että hallitus on esityksen nopeasti valmistellut ja siinä on saatu kolmikanta-hyväksyntä asioille.

Olin mielelläni kuitenkin suonut, että valiokunta olisi päässyt yksimielisyyteen ja kirjannut

jotakin väliinpuotoajaryhmän hyväksi, jotakin muuta sellaista, jota ei olisi nyt ihan pelkästään turhana toiveena heitetty ilmaan, vaan muita mahdollisia toimenpiteitä heidän tasapuolisen kohtelunsa turvaamiseksi.

Minusta on aina ikävää, että lainsäädännön viivästyessä yhteiskunnassa tulee joskus jopa, niin kuin erityisoppilaitosten opettajien eläkkeessä, 8—12 hengen joukko ja tässä nyt vähän isompi ryhmä, joka jäi väliin.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa rouva puhemies! Minunkin mielestäni hallituksen esitys laiksi 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta on oikean suuntainen, vaikka kohderyhmä on erittäin pieni eli 1 000—2 000 henkilöä.

Pyysin puheenvuoron lähinnä sen takia, kun ed. Kuoppa mainitsi ansiokkaassa puheenvuorossaan, että Suomessa työntekijä ei jaksa olla töissä 65 vuoteen sen takia, että Suomen työntekijöillä — lähinnä hän varmaan tarkoittaa muun muassa tehdastöissä olevia henkilöitä — on erittäin heikot työolosuhteet. Minä vanhana työnantajana jyrkästi kiellän tämän. Suomalaisella työntekijällä on maailman parhaat työolosuhteet, maailman parhaat työvälineet, maailman parhaiten koulutettu työntekijäryhmä, joka tekee pääasiassa tiimityötä. Siitä ei kannata olla huolestunut vaan siitä, minkä takia automaatio on vienyt työpaikat näiltä ihmisiltä, että heillä ei ole ollut mahdollisuutta jatkaa 65 vuoteen oman alansa palveluksessa.

Enemmän kannan huolta siitä, että Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on muun muassa ennustanut, että työttömyys jää Suomessa 12 prosentin tasolle. Siitä meidän pitäisi keskustella eduskunnassa, millä tavalla saamme tuotannollisia työpaikkoja näille ihmisille. Suomi tarvitsee 300 000 uutta tuotannollista työpaikkaa, ja se pitäisi meidän hoitaa eduskunnassa.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Puisto totesi, että pienempipalkkaisia, vähempisoaisia tuetaan muilla keinoilla, ja tarkoitti kai toimeentulotukea ja asumistukea. Mutta nyt, kun olen opiskellut ruotsin kieltä ja oppinut talar svenska, olen katsellut ruotsinkielisiä ohjelmia. Eilen illalla oli muun muassa ohjelma, jossa ihmiset kulkivat yhdistysten ruokajonoissa ja kertoivat, miten heidän toimeentulonsa on kehittynyt. Jos ed. Puisto katseli sitä samaa, juuri 7 prosentin alennus siinä, kun pallotelttiin ja leikittiin asumistuella ja toimeentulotuella, aiheutti,

että tässäkin 1 920 markan tuloista olivat henkilön saamat varat laskeneet vähän päälle 1 700 markkaan kuukaudessa, millä pitäisi elää. Tässä ovat teidän ja Lipposen hallituksen toimenpiteet vähäosaisten ja pienipalkkaisten ihmisten suhteen, jos olisitte katsellut tätä "talar svenska" eilen illalla.

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Haluan edelleenkin korostaa, että lakiesitys on selvä parannus nykyiseen tilanteeseen ja mahdollistaa todella, että esimerkiksi irtisanotut pankkivirkailijat voivat ottaa myös alemmpipalkkaista työtä vastaan vaarantamatta aikaisemmin ansaitsemaansa eläketurvaa.

Tässä on tapahtunut väliinpuotoamisia. Ed. Viljamaalle haluan todeta, että vuonna 96 Eläketurvakeskuksen mukaan 49 583 eläketapahtumasta peräti 8 754 oli sellaisia, jotka olivat jo menettäneet tulevan ajan oikeutensa. Ongelma on huomattavasti laajempi kuin on annettu ymmärtää.

Toiseksi haluan kysyä ed. Kuosmaselta, kun hän sanoi, että Suomessa työolosuhteet ovat maailman parhaat: Miksi sitten suomalaiset työntekijät eivät kestä työkykyisinä 65 vuoden eläkeikään asti? Minulla on erään suurehkon teollisuuslaitoksen tilastot vuodesta 83 vuoteen 97 asti edessäni, ja jatkuvasti suhde on ollut se, että noin 20 henkilöä on jäänyt työkyvyttömyyseläkkeelle ja 1—2 on jäänyt vanhuuseläkkeelle. Josakin on silloin vikaa, jos näin ajatellaan. Silloin tulee siihen tulokseen, että suomalaiset työntekijät ovat maailman heikoimpia eivätkä pärjää täällä maailman parhaimmissa olosuhteissa.

Olen jyrkästi toista mieltä. Työolosuhteet ovat edelleenkin kovat, työtahti kireä, työntekijöiltä vaaditaan paljon, eikä heidän terveytensä kestä. Sitähän tämä osoittaa. Silloin ei ole tietenkään mitään mieltä, että 1—2 henkilölle yli 20:stä eläkeikää nostetaan, kun ei aikaisemminkaan ole pystytty työskentelemään nykyisin voimassa olevaan eläkeikään asti.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Kannustaisin ed. Aittoniemeä lisäopiskeluihin ruotsin kielen osalta, jotta hän erottaisi työssäkäyvät ja toimeentulotuen varassa elävät työttömät. Kehottaisin myös lukemaan hallituksen esitykset, jotka ovat käsittelyssä, ettei sotketa useata lakia keskenään. Nämä tällaiset kevyet vedot lakien käsittelyn yhteydessä eduskuntasalissa harhauttavat ihmisiä. Mielestäni näinkin tärkeä lakiesitys, joka kohdistuu ihmisiin, joihin jo on kohdis-

tunut monta vääryyttä yhteiskunnan murroksessa, ansaitsee asiallisen käsittelyn, ei kevyitä heittoja.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Tämä laihan on, kuten monta kertaa on sanottu, selvä parannus nykyiseen lainsäädäntöön.

Mutta yksi asia särähtää korvaan. Lakitekstissä puhutaan ikääntyneistä ihmisistä ja määritellään 55 vuotta täyttäneet ikääntyneiksi. Ikääntyneistä tulee mieleen iäkäs eli vanha ihminen. Aikamoista asennekasvatusta! Kun naisten keskimääräinen elinikä on tänä päivänä 80 vuotta ja miestenkin yli 73 vuotta, eivät 55-vuotiaat kovin vanhoja tai iäkkäitä ole.

Ed. M ä h ö n e n : Arvoisa puhemies! Täytyy yhtyä niihin moniin puheenvuoroihin, jotka ovat lähteneet siitä, että esitetty lakiehdotus on erinomaisen hyvä ja palvelee varmasti tiettyä osaa porukkaa erinomaisesti, vaikkakin tämä on vielä tässä vaiheessa väliaikainen, mutta katsotaan, mitä jatkossa tapahtuu. Erityisesti lain merkitys korostuu tällaisessa kehitysvaiheessa, mitä elämme parhaillaan: Pätkätyöt lisääntyvät jatkuvasti ja tässä yhteiskunnassa on varmasti aika paljon entisen lain mukaan väliinpuotoajia, joitten eläketurva aikaisemmasta hyvästä työhistoriasta huolimatta on voimakkaasti laskemassa juuri tällaisen epävarmuuden tilan ja pätkätoitten aikakauden takia.

Tietysti pitää olla iloinen ja onnellinen siitä, että edustajat jaksavat, muun muassa ed. Kuosmanen, uskoa suomalaiseen työhön, suomalaisen työntekijän hyvyyteen ja suomalaisiin työpaikkoihin ja niitten laatuun. Toki on sanottava, aivan kuten ed. Kuoppa, että kyllä tämä tietysti aina kysymyksiä herättää, onko se laajasti aivan näin. Jos on hyvät olosuhteet, jos ihmiset ovat kestäviä, niin kuin muuallakin, niin tietysti pitää katsoa, onko meillä vauhdissa tai työilmapiiirissä joitain ongelmia, jotka aiheuttavat kysymyksiä, mistä tänäkin päivänä on keskusteltu ja jotka aiheuttavat mahdollisesti työkyvyttömyyttä.

Joka tapauksessa esitetty laki on hyvä, eteenpäinmenoa, ja toivottavasti ne keskeisimmät kipupisteet, jotka ovat syntyneet muun muassa eläkekysymyksissä ja pätkätoitten yhteydessä, voidaan tällä ainakin tietyiltä osin poistaa.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Ihmettelen myös, niin kuin edelläkin on ihmetelty, mikä on vikana, että suomalainen työntekijä ei kestä työpaikoilla. Ed. Kuoppa tarkoittanee teollisuuslai-

toksia ja jos näitä ei vielä ole tutkittu tässä mielessä, niin nyt kyllä pitäisi pikaisesti saada tutkimuksia.

Olen käynyt niin saksalaisissa kuin japanilaisissakin teollisuuslaitoksissa ja nähnyt, minkälainen työtahti siellä on. Ihmettelin joskus, että jos työntekijöillä sattuu olemaan nuha, niin missä vaiheessa he oikein pystyvät nenänsä niistämään, kun joka ikinen liike oli niin tarkkaan mitoitettu. Kuulimme myös heidän tauoistaan, kesälomistaan ja muista. Todellakin ihan vilpittömästi haluaisin tietää, minkälaisia vertailututkimuksia on tehty ja mitä ne osoittavat.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laeiksi sijoituspalveluyrityksistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 56/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 11/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Puhemies! Muutamalla sanalla haluan esitellä tätä esitystä, joka on itse asiassa erittäin merkittävä ja hyvin laaja.

Sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttaminenhan tähtää nimenomaan piensijoittajien suojan parantamiseen ja se perustuu EU-direktiiviin. Esityksen keskeinen sisältö on siinä, että Suomeen perustetaan yksi kaikille sijoituspalveluita tarjoaville yrityksille ja luottolaitoksille yhteinen korvausrahasto, jonka jäsenyys olisi pakollinen. Korvausrahasto suojaisi piensijoittajia sijoituspalveluyrityksen tai luottolaitoksen maksukyvyttömyystilanteessa.

Asiaa on lähtökohtaisesti kannatettu myös asiantuntijakuulemisessa talousvaliokunnassa. Julkisen sektorin luottolaitokset, Kuntarahoitusta ja Asuntoluotto kuitenkin katsoivat, että velvollisuuden liittyä korvausrahastoon ei tulisi koskea julkisen sektorin luottolaitoksia. Valtiovarainministeriö puolestaan on ollut hyvin tiukka tässä asiassa ja pitänyt kiinni siitä, että kaikkien toimiluvan saaneiden sijoituspalveluyritysten tulee

kuulua rahastoon riippumatta omistajista ja yritysten riskinsietokyvystä tai vakavaraisuudesta. Tämä yhteisvastuun lähtökohta on ollut käsitteilyssä hyvin johdonmukainen. Valtiovarainministeriö on myös viitannut siihen, että ei myöskään direktiivi salli koko EU-alueen kattavan toimiluvan saaneen yrityksen vapauttamista rahaston jäsenyydestä. Samaan johtopäätökseen johtaa tietysti myös arvopaperimarkkinoilla toimivien yritysten kilpailuedellytysten tasavertaisuudesta huolehtiminen.

Rahoitustarkastuksen esittämien huomioiden pohjalta valiokunta on yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa tehnyt lukuisan joukon lähinnä teknisluontoisia tai selkeyttäviä tarkistuksia lakiehdotusten pykäliin. Valiokunta kannattaa esityksen hyväksymistä ja on ollut myös kannassaan ja mietinnössään yksimielinen.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa rouva puhemies! Itse olin myös talousvaliokunnassa mietintöä hyväksymässä. Ainut, mikä minua jäi kangertamaan, oli se, minkä takia korvausrahastoa ei voisi hoitaa vakuutusyhtiön kautta, miksi sen korvausrahaston pitää olla rahana. Tällainen käytäntö on esimerkiksi Norjassa toiminut yli kymmenen vuotta.

Toinen, mikä minua harmitti, oli se, että kun EU-alueella sijoitusrahasto toimii kansainvälisesti, sen kuitenkin täytyy hakeutuessaan korvausrahastoon tehdä pienen Suomen alueella sijoitusrahastotoimintaa. Nämä olivat ne ongelmat.

Vielä kolmanneksi minua harmitti se, että kun Kuntarahoitusta suorittaa sijoituspalvelutoimintaa ja kunnat omistavat Kuntarahoitusta ja kunnilla on verotusoikeus, niin eikö tällainen systeemi tunnu vähän aiheettomalta, että näidenkin täytyy osallistua korvausrahastoon.

Ed. Sjöblom: Arvoisa puhemies! Korostan tässä, että valiokunta oli yksimielinen ja tästä periaatteesta, voiko joku toimija jäädä pois korvausrahastosta, keskusteltiin runsaasti. Kun tällaisia haluja ilmeni kuulemisen yhteydessä, niin kaikista huolimatta valiokunta päätyi, korostan, yksimielisesti siihen, että hallituksen esitys on hyvä. Erityisesti arvostan sitä, että VM:n linja pysyi ja ryhdikkäästi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys laiksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys 35/1998 vp

Talousvaliokunnan mietintö 12/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelu:

Ed. Härmäläinen: Arvoisa puhemies! Tämä valtion erityisrahoitusyhtiötä koskeva lakiehdotus aiheutti kyllä talousvaliokunnassa huomattavasti enemmän keskustelua sisältönsä puolesta kuin tämä äsken kuvailtu sijoituspalveluyrityksiä koskeva lakiehdotusten nippu. Erityisrahoitusyhtiötä koskevan ehdotuksen tavoitteena on siis muodostaa uusi valtion erityisrahoitusyhtiö, jonka runkona olisi nykyinen Kera ja Valtionakuukeskus ja tavoitteena olisi edistää ja kehittää nimenomaan pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä ja vientitoimintaa. Tavoitteena on, että erityisrahoituksen kustannustehokkuutta voitaisiin tällä tavalla parantaa ja myös Takuukeskuksen toiminta entistä tehokkaammin ohjata pienyritysten tueksi.

Esityksen valmistelu kesti kauemmin kuin oli odoteltukaan. Se sai viime vaiheessa osakseen hyvin paljon epäluuloja eri tahoilla. Pienyrityttäjät pelkäsivät, että tässä uudessa yhdistetyssä erityisrahoitusyhtiössä pienyrityttäjien näkökulma jäisi vaille riittävää huomiota. Aivan vastaavasti suuret vientiyritykset pelkäsivät, että tämä pienyritysnäkökulma sitten valtaa koko rahoitusyhtiön toimikentän ja heidän tarpeensa jäävät huomiotta. Pankit nureksivat esityksen valmistelun yhteydessä ja pelkäsivät kilpailuasemansa jollakin tavalla vahingoittuvan tämän uuden järjestelyn myötä. Henkilökunnallakin varmaan oli oma epävarmuutensa, ja monet pelkäsivät myös aluepoliittisten näkökohtien jäävän nykyistä vähemmälle huomiolle tämän erityisrahoitusyhtiön perustamisen myötä.

Valiokunta kuitenkin käsittelyssä pyrki omalta osaltaan hälventämään ja lieventämään näitä epäluuloja, jos mahdollista. Olemme mietinnössä nostaneet esiin asioita, jotka olemme nähneet hyvinä nykyisissä toiminnoissa, niin Keraan toiminnassa kuin Vientitakuukeskuksen toiminnassa, ja korostaneet niitä tulevaisuuden toiminnoissa tarpeellisia piirteitä, jotka toi-

vomme säilyvän tai vahvistuvan tässä uudessa yhtiössä.

Erityisesti halusimme painottaa sitä, että näemme nykyisen Kera Oyj:n toimineen hyvin ja tehokkaasti pienyritysten riskirahoituspalvelujen tarjonnassa ja samoin olemme nähneet, että Vientitakuukeskus on erittäin tehokkaasti kyennyt toimimaan, ja sen vuoksi sekä pienyritystointaa että rahoituspalvelujen ja riskirahoituksen asiantuntijoiden toimintaa hallitsevien henkilöiden osallistumista yhtiön hallintoon jatkosakin pidämme erittäin tärkeänä. Pidämme tärkeänä myös sitä, että hallintoon nimenomaan osallistuisivat ja siinä olisivat edustettuina uuden yhtiön keskeiset asiakasryhmät, mikä toisi tarpeellista asiantuntemusta yhtiöön.

Me olemme myös nämä hyvinä pitämämme palvelut mielessä korostaneet sitä, että jatkossakin tulee tähdätä siihen, että palvelut säilyvät korkealuokkaisina ja myös kilpailukykyisinä niin, että esimerkiksi vientitakuupalvelut ovat kilpailukykyisiä meidän tärkeimpien kilpailijamaittemme vastaaviin palveluihin verrattuna. Samoin olemme korostaneet julkisen tuen riittävää läpinäkyvyyttä. Nyt varsinkin näissä euroalueen olosuhteissa tämä on erittäin tärkeää.

Valiokunnalle toimitetun erityisrahoitusyhtiön yhtiöjärjestyksen luonnoksissa ei ole määritelty yhtiön kotipaikkaa, mutta valiokunta katsoi, että jo tässä vaiheessa asian ollessa eduskuntakäsittelyssä, vaikka sinänsä kotipaikasta tai yhtiöjärjestyksestä päättäminen ei suinkaan kuulu eduskunnan toimivaltaan, valiokunta kuitenkin voi oman toimialansa puitteissa esittää näkemyksiä siitä, miten nämä yhtiön käytännön toiminnot kotipaikka mukaan lukien tulee jatkossa järjestää.

Olemme päätyneet siihen, että hyvin ponnekaasti kannatamme sitä, että yhtiöjärjestyksessä määrätään yhtiön kotipaikaksi Kuopio. Uuden yhtiön pääkonttoritoiminnot katsomme voitavan jakaa nykyisten pääkonttoreiden, siis Helsingin ja Kuopion kesken siten, että mahdollisimman paljon käytetään nykyisiä tiloja, nykyistä henkilökuntaa ja vältetään tarpeeton henkilöstön siirteleminen ympäri maata. Vahvistetaan näiden nykyisten pääkonttorien toimintoja siltä osin kuin ne tarvitsevat lisävahvistusta toisaalta vientitakuuihin tai toisaalta erityisrahoituspalveluihin liittyen, mutta pääosin käytetään nykyisiä tiloja, nykyistä henkilöstöä, nykyisiä työpisteitä ja nykyisiä koko maan kattavia organisaatioita hyväksi niin hyvin kuin on mahdollista. Me olemme myös saaneet varsin hyviä lausuntoja

työvoima- ja elinkeinokeskusten ja rahoitus- ja takuutoimintojen yhteistyöstä, ja tämän yhteistyön me toivomme jatkuvan ja vahvistuvan edelleenkin.

Kauppa- ja teollisuusministeriötä haluamme evästää jatkoselvityksiin. Nykyisellä Kera Oyj:llä on rahoitustoimintansa osalta erinäisiä toimialarajoituksia, ja toivomme, että näitä tullaan jatkossa uudelleen puntaroimaan. Näyttää siltä, että entistä tärkeämpää olisi työpaikkojen luominen palveluelinkeinoihin. Niinpä kehoitamme kauppa- ja teollisuusministeriötä selvittämään näiden rajoitusten poistamisen siten, että uusi yhtiö voisi ilman erityisrajoituksia saada palveluyritykset yhtiön toimenpiteiden piiriin. Me katsomme, että tällä uudella järjestelyllä voidaan entisestään tehostaa rahoituspalvelujen tarjontaa ja erityisesti saada vientitakuut entistä paremmin pk-yritysten ulottuville.

Me katsomme, että se voi myötävaikuttaa myönteisesti työllisyyden paranemiseen ja myötävaikuttaa myös aluepolitiikan tavoitteiden toteuttamiseen. Sen vuoksi valiokunta halusi erityisesti terävöittää myös hallituksen esityksen 2. laissa olevaa pykälää, jossa yhtiön tarkoituksesta säädetään. Halusimme painokkaammin kuin alkuperäisessä hallituksen esityksessä sanoa ihan lain tasolla, että tämän uuden yhtiön tulee toiminnassaan edistää valtion aluepoliittisten tavoitteiden toteuttamista. Kaikkien näiden hyvien asioiden edistämiseksi, joihin me olemme toiveemme asettaneet, olemme myös valiokunnassa todenneet, että riittävä rahoitus niiden järjestelyjen toteuttamiseen tulee jatkossa osoittaa.

Puhemies! Tämäkin esitys on talousvaliokunnalta yksimielinen. Koko valiokunta, valiokunnan kaikki jäsenet, ovat olleet erittäin aktiivisia tämän käsittelyssä ja hyvin rakentavalla tavalla ja aktiivisesti myötävaikuttaneet siihen, että olemme nimenomaan päätyneet erittäin hyvässä yhteisymmärryksessä yksimieliseen ehdotukseen.

Ed. K ä r i ä i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläinen kertoi ihan moitteettomalla tavalla tämän niin sanotun Vera-hankkeen käsittelystä ja myös yhteisymmärryksen sisällöstä. Keran ja Vtk:n yhdistäminen Veraksi, kuten työnimi kuuluu, on erittäin kunnianhimoinen, erittäin vaatelas yritys. Näin jälkeinpäin ajatellen voi sanoa, että erittäin suurta tarvetta tällaiseen yhdistämiseen ei ole ollut nähtävissä, mutta kun tähän mennään ja hallitus niin tahtoo, totta kai silloin täytyy koettaa löytää mahdollisimman

sopiva ja pk-kenttää etenkin tyydyttävä ratkaisu.

Yritys yhdistää Kera ja Vtk toimivaksi Veraksi on sen takia kunnianhimoinen ja vaativa ponnistus, että tässä pannaan yhteen kaksi melkein täysin erilaista valtion erityisluottolaitosta. Koero on jo erittäin selkeä, erittäin iso. Erona on sekin, että Kera keskittyy pienten yritysten rahoituksen järjestämiseen, kun taas Vtk:n painopisteenä on suuryritysten, vientiin suuntautuvien yritysten, rahoitus ja riskienhallinta. Kulttuurissa eroa on sekin, että kyllähän Kera on hyvin selkeästi asiakas- ja yrityslähtöinen organisaatio, puutteineenkin se on sellainen, kun taas Vtk:ta vähän moitiskellaan hallintokeskeiseksi, virkamieskeskeiseksi organisaatioksi.

Vera-lainsäädäntö, kaikki uudet lait, antaa hyvin väljät puitteet valtion erityisluottotoiminnan hoitamiseen tulevaisuudessa, niin väljät, että uuden valittavan toimivan johdon merkitys uuden Veran muotoutumisessa on aivan keskeinen. Totta kai, ja siihen puheenjohtaja Hämäläinen viittasi, kulloisenkin hallituksen Veralle osoittamat voimavarat määräävät hyvin paljon Veran toimintamahdollisuuksia ja niiden uusien tuotteiden kehittelyä, jotka ovat ihan välttämättömiä pk-kentän rahoitusasioita hoidettaessa. Puitteet ovat väljät, mikä mahdollistaa sekä hyvän että huonon toiminnan pk-kenttää ajatellen.

Saatesanoina uuden Veran syntyessä täytyy korostaa sitä, että toivottavasti Veran toiminta jatkossa on asiakaslähtöistä, yrittäjälähtöistä, siis hyvin pitkälle Kerassa nyt vallitsevaa kulttuuria ja asiakasystävällisyyttä korostava. Toiveita hyvästä antaa se, että tämän uudenkin Veran organisaatio perustuu Keran jo olemassa olevaan, koko maan kattavaan, yrityksiä lähellä olevaan organisaatioon ja siellä olevaan asiantuntemukseen nimenomaan likellä yrityksiä. Myös pitää sanoa se, että toiveita paremmasta antaa se, että nyttemmin myös vientitakuut ovat kaikkien yritysten paremmin saatavilla myös kehitysalueella, kun vientitakuutuotteita todellakin voidaan markkinoida ja palvella yrityksiä Keran organisaation kautta.

Vera-hankkeesta syntyi talousvaliokunnassa yhteisymmärrys, ja se on myös syytä sanoa, poliittiselta kannalta yhteisymmärrys, kun ruvettiin tosissaan hallituksen ja opposition kesken keskustelemaan ja neuvottelemaan, voimmeko päästä tässä asiassa yhteiseen näkemykseen. Sovinnon löytymistä avitti se, että sittenkin pienyrittäjäkunnan, jota Suomen Yrittäjät järjestönä nimenomaan edusti, kanta oli asiaan yllättävän-

kin myönteinen, hyvinkin laajasti myönteinen. Jos sieltä olisi tullut vähänkään rankempaa arvostelua ja epäilyä, olisi ollut hyvin vaikeaa tehdä mitään kunnollista yhteistä ratkaisua. Mutta Pienyrittäjissä vallinnut aika selkeäkin kanta siitä, että mennään tällaiseen yhdistämiseen tietyillä ehdoilla, auttoi yhteisen ratkaisun löytymistä.

Sovinto perustuu kahteen asiaan, jotka molemmat kyllä ed. Hämäläinen jo kertoi. Toinen on se, että Vera-lain tarkoituksena, 1 §:ää, korjattiin aluepolitiikan osalta, niin että siihen yhteisymmärryksessä saatiin ikään kuin terästyksi lisää, mikä oli hyvin tärkeä parannus ja lisää luottamusta varsinkin maakunnissa siihen, että uuden Veran toiminnassa tulee aluepolitiikalla olemaan jalansijaa. Toinen sovintoa auttava tekijä oli se, että uuden Veran kotipaikasta voitiin päästä yhteisymmärrykseen niin, että se on Kuopio, totta kai niin että pääkonttoritoimintoja täytyy olla sekä Helsingissä että Kuopiossa, mutta kotipaikka on Kuopio, siis Keran nykyinen pääkonttoripaikka. Molemmissa asioissa hallitusryhmillä ja hallituksella oli selkeä halu tulla vastaan ja neuvotella sovinto, mistä pitää antaa täysi tunnustus hallitusryhmille ja ennen muuta kauppa- ja teollisuusministeri Antti Kalliomäelle.

Kotipaikkaratkaisu, jos se kestää tässä salissa, niin kuin minä uskon ja toivon, on kyllä maakuntien kannalta henkiseltä puoleltaan tärkeä signaali kertomaan siitä, että aluepolitiikka on elossa ja maakuntien parasta halutaan myös nykyisen eduskunnan puitteissa ajatella. Näiden molempien valiokunnassa tapahtuneiden muutosten takeena on todellakin se, että vastaava ministeri on nämä muutokset omalta puoleltaan hyväksynyt ja on omalta osaltaan niiden takuumiehenä.

Lopuksi vielä korostan sitä, että ei tämä mitään taivaita aukaise tietenkään. Tämä on kunnianhimoinen, ehkä vähän riskaabelikin yritys. Tämä on väljä lainsäädäntö. Kaikki tästä eteenpäin todellakin riippuu siitä, että uudella valittavalla toimivalla johdolla on vahva pk- ja aluepoliittinen ote johtaessaan uutta Veraa. Toinen ehto on sitten se, että kulloinenkin hallitus, nyt Lipposen ja sitten aikanaan uusi hallitus, lähtee siitä, että osoitetaan riittävästi voimavaroja, resursseja, Veran käyttöön, että se voi toteuttaa oman tarkoituksensa mahdollisimman hyvin.

Ed. J. K u k k o n e n : Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja esittelyn saatteeksi. Siksi voin näin paikaltani käyttää lyhyen esitystä tukevan puheenvuoron.

Sisällöllisesti hallituksen esitys on sittenkin aika merkittävä. Sehän on kahden erilaisen toimintakulttuurin ja varsin kaukanakin toisistaan olevien toimintojen yhdistämiseen tähtäävä esitys. Joidenkin toimintojen osalta voidaan saavuttaa tehokkuutta ja säästöjä yhdistämällä organisaatioita tai ainakin ihmisten työpanoksia sillä tavalla yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi, että sekä työllisyys että vienti, nämä molemmat siis toisiaan tukien voivat hyödyttää suomalaista yritystoimintaa ja ihmisten työllistymistä. Kaiken kaikkiaan paljolti todellakin jatko riippuu siitä, niin kuin ed. Kääriäinen sanoi, millä tavalla toimiva johto ja hallinto tästä lähtien pystyy tuota sisäistä henkeä ja käytäntöjä ohjaamaan.

Minusta kyseessä on myöskin talousvaliokunnalta erittäin viisas mietintö. Siitä haluan kiittää kaikkia, vaikkapa tässä lähellä edustajia Bryggare ja Partanen. (Eduskunnasta: Kotipaikasta vai?) — Kun tämän kiitoksen sanon, sanon sen tietysti myöskin siinä mielessä, että olen kuopiolainen.

Olen saanut läheltä seurata tämän organisaation työtä ihan sen työntekijätasolta, en minään hallintovirkamiehenä tai luottamusmiehenä vaan yksilötasolla. Sanon kyllä, että motivaatio tehdä työtä on ollut uhattuna. Nyt ei ole, vaan voidaan saavuttaa sellainen työilmapiiri, josta suuret kiitokset valiokunnalle ja myöskin saliin saapuneelle kauppa- ja teollisuusministerille ja hänen fleksibiliteetilleen, jos vähän hienommin sanoisi.

Tämä kelpaa esimerkiksi muullekin valtionhallinnolle siitä, että voidaan hyvällä yhteistyöllä asioita hoitaa, niin että voidaan hälventää epäluuloja ja toimia niin kuin mietinnössä sanotaan, että ”koko maan kattavat organisaatiot on käytettävä hyödyksi niin laajalti kuin mahdollista sekä aluepoliittisesti että valtakunnallisesti”.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Ihan muutama sana tästä suomalaiselle elinkeinoelämälle hyvin tärkeästä asiasta. Käsiteltävänä olevan Keran ja Valtiontakuukeskuksen yhdistämistä koskevan esityksen tarkoituksena on luonnollisesti toimintojen yhdistämisellä saavutettava säästö. Myöskin toiminnolla saadaa varmaan sujuvuutta ja sitä fleksibiliteettiä, josta ed. J. Kukkonen täällä mainitsi vähän toisessa kohdassa.

Kun entistä pienemmät yritykset tänä päivänä kansainvälistyvät ja pyrkivät vientiä harjoittamaan, on sinänsä hyvä, että niillä on mahdollisuus nyt entistä vaivattomammin päästä hake-

maan joko Keran lainoitusta tai valtiontakuita toiminnalleen. Kun Kera on auttanut suhteellisen vaatimattomin panostuksin pienyritysten elinkeinotoimintaa siten, että ne ovat luoneet runsaasti myös työpaikkoja, sen työn pitää jatkua edelleen tuloksekkaana, jotta pienyritysten osaamista ja asiantuntemusta voitaisiin edelleen hyödyntää alueiden parhaaksi.

Uudet te-keskukset ovat luonteva yhteistyötahto myös tulevan Vera-yhtiön, niin kuin sen työnimi kuuluu, kumppaniksi. Tulisi pyrkiä siihen, että edistetään yhden luukun periaatetta ja sijoitetaan Veran toimipisteet joko te-keskusten yhteyteen tai välittömään läheisyyteen. Toimipisteverkko tulee säilyttää riittävän tiheänä, jotta entiselle Keralle luonteenomainen asiakasläheisyys ja asiakasystävällisyys säilyvät ja uusi Vera pystyy luomaan edelleenkin jo mainittuja työpaikkoja ja täyttämään niitä elinkeinoelämän aukkoja, joiden korjaamisella autetaan alueiden elinkelpoisuutta ja jarrutetaan muuttoliikettä ja maaseudun autioitumista.

Aluepolitiikka tulee ottaa huomioon myös siksi, että myös EU-rahoituksessa on alueita tukevia rahoitusjärjestelmiä ja näiden yhteensovittaminen vaatii tällaista toimintaa.

Huolena meillä oli, niin kuin talousvaliokunnan puheenjohtaja mainitsi ja ed. Kääriäinenkin ilmeisesti, miten pk-yritysten käy siinä suuressa kokonaisuudessa, jossa suurempi osa niistä miljardeista menee luonnollisesti vientiyrityksille ja todennäköisesti aika suurille vientiyrityksille, mutta meille vakuutettiin monella tavoin, että pienyritysten tilanne turvataan, ja sitä varten vielä panimme mietintöön siitä erityisen huomautuksen, että pienyritykset on edelleenkin otettava huomioon tässä ja pienyritysläheisyyden on säilyttävä.

Ed. K a l l i o : Arvoisa rouva puhemies! Kera Oy ja Valtiontakuukeskus ovat yhdistymässä Veraksi. Kerahan on pitkään tunnettu, kuten ed. Kääriäinenkin totesi, pk-yritysten rahoittajana, jolla on monipuoliset palvelut ja tuotteet. Keran maine pienten ja keski suurten yrittäjien keskuudessa onkin ollut hyvä.

Valtiontakuukeskus on taas yrittäjäkentällä mielletty enemmän suuryritysten ja erityisesti suurteollisuuden palvelijaksi. Tämä on konkreettisesti näkynyt Takuukeskuksen vastuiden jakautumisessakin. Kun esimerkiksi viime vuonna Takuukeskuksen kokonaisvastuut olivat noin 35 miljardia markkaa, niin pk-yritysten osuus tästä oli vain noin 3,9 miljardia. Hyvänä kehitys-

piirteenä kuitenkin pidän sitä, että Takuukeskuskin on viime vuonna yhä enemmän suuntautunut pk-kentälle, koska siellä kuitenkin yritystoiminnan kasvupotentiaali pääasiassa on.

Itse pitäisinkin tärkeänä, että muodostettava Vera huolehtii siitä, että kehittyvien ja kansainvälistyvien pk-yritysten rahoitus kyetään varmistamaan. Jatkossa tullaan tarvitsemaan myös jo nyt käytössä olleiden tuotteiden lisäksi uusia, innovatiivisia tuotteita. Tällaisena pidän muun muassa äskettäin lanseerattua pienyritystakausta, joka koskee niin teollisia kuin palveluyrittäjiäkin.

Täytyykin toivoa, että Keran ja Takuukeskuksen yhdistymisestä koituvat synergiaedut tulevat erityisesti suomalaisten pk-yritysten ja sitä kautta paranevan työllisyyden hyväksi.

Kauppa- ja teollisuusministeri Kalliomäki: Puhemies! Kun en ollut tilaisuudessa lähetekeskustelun aikana käymään lävitse hallituksen puolesta tätä esitystä, niin ottaisin eduskunnan ajasta hiukan ihan painopisteasioita mainitakseni ja sitten haluaisin vastata lyhyesti valiokunnan mietinnön minusta hyvään ja oleellisia kohtia sekä oleellista palautetta hallitukselle antavaan osaan.

Yrityusrahoitusyhtiön keskeiset painopisteet voi oikeastaan jakaa kahtia. Ne tulevat yhtäältä koskemaan vientitakuutoimintaa ja toisaalta elinkeino- ja aluepoliittista pk-yritysten rahoitustoimintaa. Yritykset verkostoituvat tänä päivänä kaiken aikaa ja ovat taloudellisesti yhä riippuvaisempia toisistaan. Vaikka tulevan yhtiön asiakaskunta tuleekin koostumaan niin suurista kuin myös kaikkein pienimmistä yrityksistä, on varmaan paikallaan muistaa, että lähtökohtaisesti ei ole yhtä rahoitusta suurille yhtiöille ja toisenlaista rahoitusta pienille. Itse asiassa valtion erityisrahoitus pyrkii omalta osaltaan integroimaan yrityksiä ja edistämään niiden kansainvälistymis- ja toiminnan kehittämismahdollisuuksia kokonaisuutena.

Tulevan yhtiön rahoitustuotteista vientitakuilla, niin kuin täällä on puheenvuoroissa mainittu, on tärkeä rooli. Samalla on muistettava, että niihin tulee sisältymään myös suuria ja varsin pitkäaikaisia taloudellisia riskejä, mikä edellyttää suurta tarkkuutta toiminnassa.

Erikseen on mainittava pienlainat ja naisyrityslainat, jotka puolestaan ovat hyvä esimerkki tulevan yhtiön elinkeinopoliittisesta rahoitustuotteesta. Valtiontakuukeskuksen tai Keran nykyisiin rahoitusinstrumentteihin ei sinänsä ole

tulossa muutoksia uudessa yhtiössä, mutta tavoitteena on, että tehokkuutta saadaan sitäkin enemmän lisää.

Yhtenä keskeisenä uudistustavoitteena on parantaa pk-yritysten edellytyksiä lisätä vientitoimintaansa ja saada nykyistä luontevammin rahoitusta kansainvälistymiseensä. Tässä suhteessa vientitakuutoiminta ja pk-yrityusrahoitus ovat selkeästi yhteydessä toisiinsa. Jos suomalainen suuryritys saa kansainvälisen vientiprojektin, jolle annetaan vientitakuuta tai muita sellaisia valtion erityistakauksia, jotka uusi yhtiö tulee jatkossa myöntämään, hyödyttää tämä myös kotimaisia pk-yrityksiä alihankintaverkoston kautta. Iso vientiprojekti voi itse asiassa luoda Suomessa satoja alihankintaan perustuvia toimeksiantosuhteita, jotka edelleen tietenkin työllistävät.

Sitten muutama kommentti talousvaliokunnan perusteelliseen mietintöön, tarkkaan ottaen oikeastaan yhdeksän kommenttia yhdeksään kohtaan.

Ensinnäkin hallinnosta, johon valiokunta on varsin perusteellisesti perehtynyt ja siitä samoin mielipiteensä lausunut. Se on pitänyt tärkeänä, että yhtiötä muodostettaessa pk-yritysten toimintaa tuntevien henkilöiden ja riskirahoituksen asiantuntijoiden osallistuminen yhtiön hallintoon otetaan huomioon. Yhtiön hallituksessa tulisi valiokunnan näkemyksen mukaan olla edustettuina sen keskeiset asiakasryhmät. Edelleen valiokunta pitää tärkeänä, että asiakkaiden ja yhtiön välisen yhteydenpidon turvaamiseksi uuteen yhtiöön perustetaan neuvottelukuntajärjestelmä.

Hallituksen taholta voi sanoa, että näihin näkemyksiin aivan erinomaisella tavalla on mahdollista yhtyä. Myös hallituksen esityksessä todetaan, että hallituksen kokoonpanossa varmistetaan sekä vientitoiminnan että pieniin ja keskeisiin yrityksiin kohdistuvan erityisrahoituksen asiantuntemus. On kuitenkin korostettava, että yhtiön hallinnosta ei saa tehdä yhtiön tehokkaan toiminnan kannalta liian raskasta koneistoa.

Edelleen valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että erilaiset toiminnot uudessa yhtiössä organisoidaan omiksi yksiköikseen, jotta voidaan varmistaa osaamisen ja asiantuntemuksen säilyminen. Hallituksen puolelta on myös pidettävä tarkoituksenmukaisena, että uuden yhtiön organisaatiossa varmistetaan korkea osaaminen ja asiantuntemus yhtiön eri toiminnoissa. Toimintojen organisoinnissa tulee yhtiön johdolla tietenkin olemaan keskeinen vastuu.

Valiokunta pitää tärkeänä, että uuden yhtiön palvelut ovat korkealuokkaisia ja kilpailukykyisiä verrattuna tärkeimpien kilpailijamaittemme vastaaviin palveluihin ja että yhtiön tulee ottaa huomioon EU:n kilpailumääräykset, jotka edellyttävät julkisen sektorin tuelta riittävää läpinäkyvyyttä. Tämä on tärkeä näkökohta. Myös hallituksen esityksessä on todettu, että vientitakuujärjestelyjen tulisi olla kilpailukykyisiä muiden maiden vastaavien järjestelmien kanssa. On siis helppo yhtyä valiokunnan linjaukseen.

Valiokunta on myös katsonut, että yhtiöjärjestyksessä tulee uuden yhtiön kotipaikaksi määrittää Kuopio. Uuden yhtiön pääkonttorin toiminnot tulee jakaa nykyisten pääkonttoreiden kesken siten, että toimintoja jatketaan mahdollisimman paljon olemassa olevien tilojen puitteissa ja vältetään tarpeeton henkilöstön tai työpisteiden siirtyminen paikkakunnalta toiselle.

Lyhyesti sanoen hallitus voi puolestaan yhtyä tähän näkemykseen, vaikka on tietysti hyvä lisätä se, että varsin poikkeuksellista on — en tiedä, onko edes tapahtunut aiemmin — että eduskunta käsittelee yhtiöjärjestyksiä tällaisella intensiteetillä ja sisällöllisellä kommentoinnilla kuin tässä tapauksessa on tapahtunut. Olen itse kuitenkin nähnyt valiokunnan kanssa keskusteltuani, että tässä tapauksessa näin voi olla. Mutta en toivo erityisesti, että siitä syntyisi yleistä käytäntöä eduskunnan ja hallituksen työjaossa. Näin mielestäni voidaan kyllä todella aivan hyvin edetä, vaikka välistä tuli sellainen tuntuma, kuin Sven Dufvalla varmaan Koljonvirralla, vastustaja oli hiukan toinen eikä Sandels koskaan tullut tässä tapauksessa paikalle. Ehkä se oli hyvä.

Edelleen valiokunta on katsonut, että yhtiön toiminnan osalta koko maan kattavat organisaatiot on käytettävä hyödyksi niin laajalti kuin mahdollista. Valiokunta pitää tärkeänä, että työvoima- ja elinkeinokeskusten sekä rahoitus- ja takuutoimintojen yhteistyötä lujitetaan edelleen. Samoin on välttämätöntä, että uudelle yhtiölle osoitetaan toimintaan riittävät voimavarat. Tähänkin hallitus tietysti yhtyy. Uudistuksen yhtenä keskeisenä tarkoituksena on ollut yhdistää vahvuudet erityisrahoituslaitoksissa, kuten Keran yritystutkimus ja kattava alueellinen palveluverkko ja läheisyys yrityksiin sekä Valtiontakuu-keskuksen riskienhallinta ja viennin rahoituksen osaaminen. Yhden yhtiön puitteissa on todella mahdollista päästä eroon toiminnallisista päällekkäisyyksistä ja luoda nykyistä paremmat edellytykset yhteistyölle työvoima- ja elinkeinokes-

kusten kanssa, jota valiokunta todella aiheellisesti korostaa.

Tarkoitus olisikin, että uuden yhtiön aluetoiminnot järjestettäisiin siten, että kaikkia yhtiön rahoitustuotteita koskevat palvelut olisivat saatavissa 15 aluekonttorista, jotka muodostettaisiin siis Keran nykyisistä konttoreista täydentämällä niitä vientitakuu- ja erityistakaustoitinnan asiantuntemuksella.

Puhemies! Lainsäädäntökysymyksistä vielä. Valiokunta katsoo, että KTM:n tulee uudelleen selvittää mahdollisuudet luotto- ja takaustoitintaa koskevien rajoitusten poistamiseksi niin, että tavoitteena olisi palveluyritysten saaminen erityisrahoitusyhtiön toimenpiteiden piiriin. Tämähän liittyy hallituksen linjaan suhteessa työllisyyteen ja yritystoimintaan niin, että palveluyrityksien toimintaedellytyksiä voitaisiin vahvistaa. Senkin vuoksi voin olla valiokunnan kanssa samaa mieltä.

KTM on tehnyt valtiovarainministeriölle esityksen, että yhtiö rinnastettaisiin luottotappiovarauksen käyttömahdollisuuden osalta luottolaitokseen. Asian selvittäminen, niin kuin valiokuntakin on todennut, jatkuu valtiovarainministeriössä ja valiokunta vain kiirehtii selvityksen valmistumista. Näin on tapahtumassa ja KTM:n näkökulmasta on tietenkin tärkeää, että yhtiö voitaisiin rinnastaa luottotappiovarauksen käytömahdollisuuden osalta luottolaitokseen.

Vielä, puhemies, yksi tärkeä kohta mietinnössä. Valiokunta on halunnut terävöittää hallituksen esityksen toisen lain 1 §:ää, jossa määritellään siis yhtiön tarkoitus. Tarkoituksipykälää tässä tapauksessa on haluttu vahvistaa. Valiokunnan esittämällä muutoksella korostetaan uuden yhtiön mahdollisuutta entistä monipuolisemmin ottaa huomioon aluepoliittisia tarpeita. Samalla muistutetaan, että kansallisen aluepolitiikan rinnalla yhtiön on syytä ottaa huomioon myös EU:n aluepolitiikka.

Hallituksella ei ole huomautettavaa siihen, että erityisrahoitusyhtiötä koskevan lakiehdotuksen 1 §:n aluepoliittista tarkoitusta terävöitetään. Uuden yhtiön tarkoitusta koskevan pykälän osalta on kuitenkin otettava huomioon, että yhtenä uuden yhtiön painopistealueena tulee olemaan myös vientitakuutoiminta. Varsinaiseen vientitakuutoimintaan, jota ohjaavat osin myös Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset, ei liity sinällään erillistä aluepoliittista tavoitetta. En kuitenkaan katso, että talousvaliokunnan tekemästä pykälämuutoksesta aiheutuisi minkäänlaisia tulkintaongelmia. Näin varmaan on hyvä.

Puhemies! Näillä näkymin on tarkoitus, että uusi erityisrahoitusyhtiö aloittaisi toimintansa täysimittaisesti 1 päivänä tammikuuta 1999. Ajankohta on sitenkin merkityksellinen, että samanaikaisesti lähtee liikkeelle Euroopan talous- ja rahaliiton kolmas vaihe, yhteisvaluutta-alueen muodostuminen. Valtion erityisrahoitusyhtiö tulee aloittamaan toimintansa euroalueella eli rahoitusmarkkinoiden kannalta uudessa taloudellisessa toimintaympäristössä nykyistä valtion erityisrahoituksen organisaatiota tehostetummassa iskussa. Tällä tavoin, olen siitä varma, voimme taata suomalaiselle työllisyydelle ja hyvinvoinnille tehokkaammat taloudelliset toimintaedellytykset valtion erityisrahoituksen puitteissa.

Haluan kiittää talousvaliokuntaa erinomaisesta työstä.

Ed. Mönkäre merkitään läsnä olevaksi.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

Ed. S a v e l a : Rouva puhemies! Kera on ollut pitkään eduskunnan sylilapsi, jota täällä on varsin suurella lämmöllä käsitelty. Sen sijaan Valtiontakuukeskuksesta on puhuttu vähemmän niiden vuosien aikana, mitä itse olen ollut talossa sisällä. Tämä on tyyppillistä, kun isompi veli on kulkenut piha-aitauksen ulkopuolella ja sen vuoksi niistä liikuista on ollut vähemmän meillä käsiteltävää aineistoa. On ollut likeisempää, kun olemme puhuneet kotimaisista kysymyksistä, jotka liittyvät keskisuuren ja pienen yritystoiminnan kenttään.

Nyt nämä yhdistetään ja sisarukset lähtevät ilmeisesti yhdessä ja samassa tahdissa liikkeelle. Tämä on sinänsä aivan hyvä ja olen hyvin tyytyväinen siihen, mitä ministeri äsken toi tästä koordinaatiosta esille. Se on juuri oikea lähtökohta, kun yritystoiminta kokonaisuudessaan nähdään sellaiseksi käsitteeksi, jossa välttämättä jyrkän rajan vetäminen suuren, pienen ja keskisuuren yritystoiminnan välillä ei ole välttämätöntä. Tänä päivänä ne kulkevat hyvin pitkälle käsi kädessä.

Tästä syystä on myös erinomainen asia, kun talousvaliokunta on käsitellessään lakiesitystä löytänyt niin erinomaisen yksimielisyyden, mikä valiokunnan mietintöön on kirjattu. Se antaa hyvät lähtökohdat jatkokehitykselle, johon ministeri äsken myös viittasi.

Valiokunta on painottanut kyllä mielestäni kohtuullisesti, painotan sitä vielä itsekkin, kohtuullisesti niin sanottuja Kera-näkökohtia, missä näkyy selvästi se, missä työllisyysvaikutus tässä maassa on helpoimmin nähtävissä. On hyvä, että näin on tehty, sillä työpaikat luodaan juuri sen tyyppisissä yrityksissä, joita Kera asiakkaat tänäkin päivänä ovat eli pienemmissä ja keskisuurissa yrityksissä. Siellä on nopeimmat työpaikka-vaikutukset nähtävissä.

Tämän vuoksi sillä selvityksellä, johon ministeri viittasi ja johon itsekkin aion puuttua, jolla luotto- ja takaustoimintaa koskevia rajoituksia poistetaan nimenomaan palveluyritysten kohdalla, olisi mielestäni kiire. Ei riitä, että lausunto jätetään mietintöön mukaan tällaisenaan ja todetaan, että totta kai näin tapahtuu. Minusta olisi erinomaista, että rajoituksia lähdetäisiin välittömästi nyt jo tässä yhteydessä selvittämään ja purkamaan niin, että meillä olisi valmius jo silloin, kun laki astuu voimaan, jatkotoimenpiteisiin, joille lähtökohdat tänä päivänä ovat erinomaiset.

Lakiesitys sisältää mielestäni yhden sellaisen kohdan, jota minä vähän olen oudoksunut, suorastaan vierastanut. Tiedän, että se on ollut käsittelyssä ja siitä on annettu myös erinomaisia lausuntoja. Se koskee hallintomallia. Tiedän, että ainakin puheenjohtaja on asiasta varsin hyvin informoitu.

Hallintomallihan lähtee siitä, että ensimmäisen hallituksen ja toimitusjohtajan valitsee jokin muu kuin hallintoneuvosto. Vastuun kantava — jos nyt hallintoneuvostolle yleensä jotakin vastuuta annetaan — hallintoneuvosto ei pääse vaikuttaman omalla ratkaisullaan tulevan hallituksen ja tulevan toimitusjohtajan toimiin. Tässä mielessä minä totta kai hyväksyn omistajan tahdon, en lähde riitelemään sitä vastaan, mutta pidän sitä varsin poikkeuksellisenä menettelytapana. Se on uutta myös kaiken kaikkiaan yritys-toimintaa ajatellen ja sitä suuremmalla syyllä asetetaan tulevalle hallitukselle ja toimitusjohtajalle vaatimuksia silloin, kun lähdetään uuden yrityksen tuloksia tarkastelemaan.

Arvoisa puhemies! Haluan myös omalta puoleltani tästä pienestä kritiikistä huolimatta yhtyä siihen lopputulokseen, joka talousvaliokunnassa on saatu aikaan, ja myös tähän liittyvään perustuslakivaliokunnan lausuntoon.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten ed. Savela sanoi, hallintomalliin liittyvä kritiikki oli talousvalio-

kunnan tiedossa. En tiedä, onko menettely, johon tässä on päädytty, ollenkaan poikkeuksellinen. Minä ainakin omalta puoleltani muistutin talousvaliokuntaa siitä, että ihan äskettäin Ivo — Neste-holdingyhtiötä perustettaessa on päädytty samantapaiseen ratkaisuun. Holdingyhtiön hallitus on ollut nimettynä jo hyvin pitkään ja vielä-kään ei ole hallintoneuvostoa nimetty, jota kuitenkin ollaan nimeämässä.

Viime kädessä kuitenkin hallintoelinten täytyy olla sillä tavalla muodostetut, että ne mahdollisimman hyvin täyttävät omistajan tahdon. En voi kuvitella, että hallintoneuvosto tai omistajan edustajana yhtiökokous valitessaan voisi kovin erilaisiin lähtökohtiin tulla. Mutta kun tästä keskustelua käytiin, halusimme kuitenkin korostaa niitä piirteitä, joita tulevan hallinnon ja tulevissa hallituksissa toimivien henkilöiden tulee täyttää. Kannattaa ehkä kuitenkin vielä mainita sekin, että saamiemme tietojen mukaan yhtiöjärjestyksestä on tarkoitus sillä tavoin muuttaa, että myöhemmät valinnat tulevat hallintoneuvoston tehtäväksi.

Ed. S a v e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hyvin tietoinen siitä, että kysymys on ensimmäisestä hallituksesta ja toimitusjohtajasta. Jos tällaisia ratkaisuja, joita nyt on tehty esimerkiksi Ivo — Neste-kysymyksessä ja nyt tehtäneen tässä tilanteessa, voidaan pitää uutena kulttuurina, niin ok. Minusta se kuitenkin on ollut sellainen perusajatus, johon itse myös olen kasvanut, että hallintoneuvosto omalla panoksellaan vaikuttaa myös silloin, kun hallintomallia rakennetaan, yrityksen tulevaan kehitykseen ja toimintaan, ja siinä on hallituksella ja toimitusjohtajalla erittäin iso rooli. Tässä mielessä minä kritiikkiä esitin. Minulla ei ole mitään, niin kuin mainitsin, omistajan tahtoa vastaan, mutta menettelytapaa halusin tarkastella.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni Vera Oyj:n perustaminen on aivan oikea toimenpide tässä tilanteessa, kun kansainvälinen kilpailu kiristyy.

Pk-yrityssektorin kannalta on olennaista se, että nyt 15 Keran aluekonttoria jatkossa tarjoavat vientitakuita ja sillä tavalla pk-yritystoiminta pystyy paremmin kansainvälistymään. Aikaisemminhan kansainvälistyminen tapahtui Ruotsin kautta pk-yritysten osalta eli vain noin 10 prosenttia suomalaisista pk-yrityksistä on kansainvälisen toiminnan piirissä. Mutta tämä sitä edesauttaa.

Puuttuisin tässä vain siihen, että Veran tulevat aluekonttorit pitäisi perustaa niin, että ne ovat työvoima- ja elinkeinokeskusten konttoreitten kanssa samalla paikkakunnalla. Ei ole mitään järkeä, että ne ovat eri paikkakunnilla. Yrittäjän kannalta on hyvin tärkeää, että palvelut saadaan samasta pisteestä.

Puuttuisin vielä siihen, että vaikka me korostamme talousvaliokunnan mietinnössä aluepolitiikkaa, niin meidän täytyy muistaa, että Vera Oyj tarjoaa jatkossa rahoituspalvelut ja vientitakuupalvelut koko maassa, ja sitä pitää korostaa, että koko maassa ja nimenomaan elinkelpoisille yrityksille. Korostan: elinkelpoisille yrityksille. Ei ole mitään järkeä, että yritykset, joilla ei jatkossa ole mahdollisuutta pärjätä yritystoiminnassa, hakeutuvat kehitysalueelle ja sitä kautta saavat etuuksia. Talousvaliokunnassa asiantuntijakuulemisessa tämä tuli hyvin esiin.

Minusta talousvaliokunnan mietintö on todella hyvin laadittu ja perusteellinen. Jatkossa Vera edistää yritystoimintaa Suomessa ja parantaa sitä kautta työllisyyttä.

Ed. P a r t a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Minusta ehdotettu muutos rahoituspalveluiden järjestämiseksi on erittäin hyvä ja uusi kokonaisuus vastaa kyllä tulevaisuuden haasteisiin.

Muutama sana Keran aikaisemmasta toiminnasta.

Meille on asiantuntijakuulemisessa annettu ymmärtää, millä tavalla Kera on mahdollistanut tähän maahan uusia työpaikkoja. Viime vuoden ajalta ennakkotiedot kertovat, että 11 000 uutta työpaikkaa on Keran rahoituksen avulla saatu luotua maahan. Kun keskimäärin arvioidaan uuden työpaikan hinnaksi 100 000—200 000 markkaa riippuen vähän alasta, niin näissä yhteiskunnan osuus on ollut luotua työpaikkaa kohti 20 000 markkaa. Tässä lukumäärän ja suoritettujen panoksen suhde on erittäin hyvä.

Tässä suhteessa, niin kuin aikaisemmista puheenvuoroista jo näkyi ja myös omalta kohdaltani näen niin kuin ed. Savelakin sanoi, että Kera on ollut erikoishyösyssä eduskunnassa, ja sen tulee ollakin. Se on osa suomalaista aluepolitiikkaa ja erittäin merkittävä osa.

Tähän liittyy myös se, että Keran kautta saavutetut työpaikat ja yritykset ovat myös olleet pitkäikäisiä. Tutkimuksen mukaan 80 prosenttia Keran kautta synnytytyistä työpaikoista elää keskimäärin pitempään kuin muuten syntyneet työpaikat ja yritykset. Siinä mielessä voi antaa

hyvän lähtölaukauksen uuden lain ja toimintatavan puitteissa.

Tämä tulee edelleen voimakkaasti kasvattamaan vientiä, se tulee varmasti näkymään seuraavien vuosien tilastoissa, ja sitä kautta myös työpaikkoja. (Ed. Aittoniemi: Riippuu, miten Venäjään suhtaudutaan!) — Ed. Aittoniemi, minä uskon, että Venäjältä tulevat merkittävimmät pk-sektorin asiakassuhteet tulevaisuudessa. (Ed. Aittoniemi: Jos vain uskalletaan luotottaa!) — Haluan muistuttaa, ed. Aittoniemi, että 250 000 suomalaista on saanut leipänsä aikaisemmin Venäjän-kaupasta. (Ed. Aittoniemi: Tiedän, silloin uskallettiin luotottaa!) — Minä luulen, että vihjailuista päätellen, ed. Aittoniemi, se on unohtunut. Nimittäin tulevaisuus tulee olemaan myös tällä pk-sektorilla ja näissä rahoitustarpeissa tämän Venäjän-kaupan ympärillä. Minä veikkaan, että se on näin. (Ed. Aittoniemi: Niin minäkin veikkaan!)

Näen myös hyvänä sen, että vientitakuut ovat mukana laajemmin käsiteltävinä tuolla maakunnissa kuin Helsinki-keskeisesti ennen. Uskon, että tämä kehittyy myös pk-sektorilla siihen suuntaan, että me tulemme näkemään hyviä hedelmiä tämän lainmuutoksen ja toiminnan muutoksen jälkeen tälläkin puolella.

Ministeri ehti lähteä. Joka tapauksessa olen sillä tavalla nähnyt tämän te-keskustelun ja rahoitusjärjestelyjen välisen suhteen, että jollakin tavalla tämä paketti on siinä mielessä puolitiesään. Ed. Kuosmanen tuossa totesi jo ja olen hyvin pitkälle samaa mieltä hänen kanssaan, että palvelut myös Veran sisällä tulevaisuudessa pitää keskittää niin, että nykyisessä laajuudessaan te-keskuksissa on olemassa myös nämä palvelut, samasta konttorista saadaan kaikki palvelut. Se on minusta järkevää. Siinä ei tarvita mitään uusia rakennelmia eikä suuria investointeja. Pitkässä juoksussa tämä pitää keskittää näin. Tässä yhteydessä sitä ei kuulemma ollut mahdollista tehdä.

Mutta sanon vielä sen, että te-keskuksien määrä nykyisellään on nyt nähty näin, mutta kunhan eurooppalainen Suomi, Emu-Suomi kehittyy eteenpäin, niin Suomestahan tulee, kun läänit on hävitetty, tästähän kehittyy hyvin pitkälle toimivien talousalueiden ja maakuntien Suomi. Silloin näihin luonnollisiin kasvukeskuksiin ja maakuntiin nämä palvelut pitää viedä. Vaikka ne olisivat vähän pienempiä, niin kuin ne tuolla haja-asutusalueilla ovat, niin palvelut pitää kyetä tarjoamaan lähellä. Kehitystä tähän suuntaan viemällä kyetään varmasti vastaamaan

myös pk-sektorin osalta yhtä lailla EU-haasteisiin ja tulevaisu Emu-virroissa kokonaisuutena yleiseurooppalaisen perheen haasteeseen.

Ed. Sjöblom: Arvoisa puhemies! Esitys kolmen yhtiön ja osakkuuden neljänestä yhdistämiseksi saman katon alle tuntuu ensin hyvältä. Ongelmia on varmasti tulossa noin monen eri yrityskulttuurin yhdistämisestä. Toivottavasti niistä selvittää ilman isompia vahinkoja. Jos ja kun hallinnossa ovat mukana tärkeiden asiakasryhmien edustajat, sopeutuminen on varmasti helpompaa.

Arvoisa puhemies! Tarkoituspykälä, jossa tarkoituksena on rahoituspalveluja tarjoamalla edistää ja kehittää pk-yritysten toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä ja vientitoimintaa, on ylevä. Uskon ja toivon, että se myös toteutuu koko maassa ja että sitä kehitetään käytännössä edelleen.

Ed. Ren: Arvoisa puhemies! Keran menneisyydestä on puhuttu paljon täällä, ja se on tietysti pohjana tulevalle kehitykselle. Haluaisin pari asiaa mainita vielä tässä.

Keran joustavuutta ja sen säilyttämistä korostaisin siksi, että Kera on pystynyt vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin luomalla ajan myötä myös uusia tuotteita, joilla edistetään yritystoimintaa. Pienlainat ja naisyrittäjälainat ovat hyviä esimerkkejä tästä.

Sen sijaan näitä lainojakin ajatellen toivoisin resursseja saatavan kunkin vuoden budjettiin riittävästi, ettei käy niin kuin viime vuonna ja tänä vuonna on käynyt, että rahat loppuvat surkeasti kesken. Vuonna 97 naisyrittäjälainan myöntämisvaltuudet loppuivat helmikuussa ensimmäisen kerran. Lisäbudjetissa saatiin lisää rahaa. Tänä vuonna näyttää siltä, että rahat loppuvat kesäkuussa, ja jälleen ollaan toiveikkaina, että lisäbudjetti toisi lisää.

Toinen asia joustavuuden ohella on se, että yritystutkimuksilla Kera on varmistanut rahoitamiensa yritysten elinkaaren pitemmäksi kuin mikään tähdenlento. Tarkoitus ei ole tähdenlentoyrityksiä tukea vaan sellaisia, joilla on elinvoimaisuutta pysyä hengissä kauan. Niin kuin ed. Partanen jo mainitsi, Keran lainoittamat yritykset ovat olleet juuri tällaisia pysyviä yrityksiä.

Ed. Hellberg: Arvoisa rouva puhemies! Tämän perustettavan Valtion erityisrahoitusyhtiön tarkoituksenaan on nimenomaan rahoituspalveluja tarjoamalla edistää ja kehittää erityi-

sesti pienten ja keski suurten yritysten toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä ja vientitoimintaa. Järjestelyjen tarkoituksenaan on parantaa erityisrahoituksen kustannustehokkuutta ja päästä eroon nykyisistä päällekkäisyyksistä. Kun yhtiöön on tarkoitus yhdistää keskenään hyvin erilaisia toimintoja, minä en näe tätä ongelmaksi, vaan tämä pitää tietysti saada vahvuudeksi. Minusta on hyvä myös se huomio, että valio-kunta pitää tarkoituksenmukaisena, että erilaiset toiminnot uudessa yhtiössä organisoidaan omiksi yksiköikseen, että voidaan tietysti varmistaa osaaminen ja asiantuntemuksen säilyminen.

Erityisesti vientitakuut tulevat nyt entistä paremmin pk-yritysten ulottuville. Kansainvälistyminen ja vienti on myös pk-yrityksille suuri mahdollisuus. Varsinkin nyt, kun sisämarkkinoilla EU:ssa ja euron puitteissa pystytään toimimaan huomattavasti paremmin ja yksinkertaisemmin, niin myös perustettava Vera tulee tähän avuksi.

Kyllä minä ottaisin vielä sen huomioon, että kun myös Venäjän-kaupassa on niin suuret mahdollisuudet, niin se, että nyt yhdistetään voimavarat Veran puitteissa, antaa erittäin suuren mahdollisuuden sinnepäin suuntautua pk-yrityksillekin.

Ed. B r y g g a r e : Arvoisa puhemies! Ministeri Kalliomäki jo mainitsi sen tärkeän seikan, joka tämän lakiesityksen taustalla on. Yrityskenttä on yksi kokonaisuus, johon kuuluu suurempia ja vähän pienempiä yrityksiä. Pk-kenttä ja suuremmat yritykset elävät niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa symbioosissa, jossa kumpikin osapuoli, jos näitä nyt osapuolina voidaan pitää, saa hyötyä toisesta. On mielestäni hyvin merkittävää ja tärkeää painottaa sitä, että Suomenmaassa tarvitaan eri kokoisia yrityksiä ja kaikki ovat toistensa kanssa toivon mukaan terveellisesti kanssakäymisissä ja myös kilpailussa. Tämän Vera-lainsäädännön peruslähdekohta on juuri se, että pienyritykset saavat vientitakuutietoja ja apuja, joita monet suuryritykset ovat Suomessa saaneet, ja päinvastoin.

Toivon, että tämä lainsäädäntö etenee täällä hyvin. Ennen kaikkea seurattaamme tarkasti, mitä tässä alkaa tapahtua, koska uskon, kun täällä on jo Venäjästä puhuttu, että meillä on paljon muitakin mahdollisuuksia Euroopassa ja Suomen ympärillä siinä, millä tavalla vientikauppa, joka kuitenkin tätä maata elättää, voisi kehittyä. Vera-lainsäädäntö on yksi avainaskel kohti parempaa vientitoimintaa ja myös yritystoimintaa tässä maassa.

Ed. A l t o n e n : Arvoisa puhemies! Haluaisin lyhyesti kommentoida ed. Partasen ja ed. Aittoniemen välistä debattia. Vaikka kuva Venäjän taloudesta saattaa ollakin kovin lohduton, se todellisuus, joka kuvaa Suomen ja Venäjän välistä kauppaa, ei välttämättä sitä ole. Silloin kun Suomen kauppa Neuvostoliiton kanssa oli korkeimmillaan 80-luvun alussa, se edusti yli 20:tä prosenttia Suomen ulkomaankaupasta. Neuvostoliiton romahdettua kauppa meni nolliin, mutta viimeisten vuosien aikana kaupan absoluuttinen taso on jo samalla tasolla kuin silloin parhaimmillaan, ja tänään sen kaupan tekevät suomalaiset pk-sektorin yritykset. Venäjän kaupan suhteellinen osuus Suomen ulkomaankaupasta on vähäisempi, se on ehkä 6—7 prosenttia, mutta kaupan volyymi on todella samalla tasolla kuin Neuvostoliiton aikana korkeimmillaan. Pienet yritykset ovat uskaltaneet ja rohjenneet sen tehdä, joten kyllä rahoituslaitoksillakin täytyy olla uskallusta sitä toimintaa rahoittaa.

Keralla on jo muutaman vuoden ajan ollut Pietarissa pieni, lähinnä yhden miehen edustus Suomalais-venäläisen kauppakamarin tiloissa. Venäjän markkinoitten suomila mahdollisuuksia on tarkoin kartoitettu.

Ed. Rehn puhui siitä, aivan oikein, miten Kera on aina osannut sopeutua aikaan ja luonut uusia, yritysten kulloisessakin markkinatilanteessa vaatimia palvelutuotteita. Nyt on vain niin, että vanhan Kera Oy:n aikana järjestely oli aika kankea, kun kaikki tuotteet piti eduskunnan kautta lainsäädännön muutoksina saada aikaan. Nyt tämä järjestely on joustavoitumassa ja uusi osakeyhtiö tulee saamaan enemmän toimintavapauksia kehitellessään omia rahoitus- ja takaus-tuotteita.

Ed. S a v e l a : Rouva puhemies! Sekä Vtk:lla että Keralla on rahan lisäksi omat erityisosaamisalueensa. Vtk:n osalta voisi todeta sen, että se tuntee varmasti vientimarkkinoitten riskitekijöitä varsin hyvin. Sen sijaan Keralla on yritysanalyysihin liittyvää osaamista, joka on sen aivan bravourinumero niissä tapauksissa, mitä yritystoiminnan käynnistäminen ja ylläpitäminen edellyttävät. Tämä on myös mahdollistanut sen, että on voitu ottaa riskiä erityisesti kotimaan pienten yritysten puitteissa silloin, kun Kera on tätä erityisosaamistaan käyttänyt.

Tässä yhteydessä on tarvittu niitä katalysaattoreita, jotka liittyvät aluepoliittisiin toimenpiteisiin. Minusta se on erinomainen asia. Meidän ei pidä kieltää niitä myöskään jatkossa. Me tar-

vitsemme aluepoliittisia näkemyksiä. Tässä mielessä nämä katalysaattorit eivät ole tulevaakaan yhtiötä ajatellen sellaisia, jotka meidän pitäisi sivuuttaa. Kyllä kannattavaa yritystoimintaa löytyy sekä meidän niin sanotuilta hiljaisilta alueilta että myös rintamailta. Molemmissa on olemassa hyvää yrityspohjaa. Minusta näitä ei pitäisi mitenkään karsinoida sillä perusteella, että kannattavaa yritystoimintaa löytyy vain tietyltä alueelta maasta. Sitä löytyy myös pohjoisesta, idästä ja lännestä.

Ed. Karjula: Arvoisa rouva puhemies! Talousvaliokunta kannanotossaan toteaa aivan oikein, että tämä uusi valtion erityisrahoitusyhtiö tehostaa pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kohdistettavia rahoituspalveluja ja antaa mahdollisuuden korkealuokkaisen vientitakuutoiminnan tuloksekkaalle hoitamiselle. Minusta tämän tavoitteen toteutuminen ja toteuttaminen nyt Vera-järjestelyn kautta on hyvin keskeinen vaatimus. Nimittäin voimakkaasti kehittyvä kansainvälinen verkostotalous asettaa uusia vaatimuksia myös niille rahoitusvälineille, mitä meillä on käytettävissä pienten ja keskisuurten yritysten, erityisesti tuotannollisten yritysten, kansainvälistymisessä. Tämän vuoksi haluaisinkin erityisesti ottaa esille sen, millä tavalla varmistetaan se tuotekehitystoiminta, jota Veran puitteissa toteutetaan, ja nimenomaan kehitystoiminta, joka vastaa pienten ja keskisuurten kasvavien yritysten rahoitustarpeisiin.

Mielestäni olennaisen tärkeää on se, mihin myös edellä on viitattu, että se vientirahoituskomitea, joka on Vtk:n puolella, pystytään kanavoimaan Keran nykyiseen asiakaskuntaan. Mutta erityisen tärkeää on se, että vahva ote pienten yritysten kehittämistyöhön ja Keran tähän hankima erityisasiantuntemus pystytään myös tässä uudessa yhtiössä säilyttämään.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Partanen on herrasmies. Hän sallii välihuutajanakin huudella rauhassa ja pysäyttää kuuntelemaan, niin kuin tietysti fikset miehet ainakin. Mutta hän kuitenkin lausui hiukan minun ajatuksista väärin koskien Venäjän-kauppaa, entistä Neuvostoliiton-kauppaa. Kyllä minä tiedän varsin hyvin sen määrällisen merkityksen. Olen tutkinut joskus poliisimiehenä suomalaisten Venäjälle tekemiä kauppia ja nähnyt myös niiden taloudellisen kannattavuuden. Tiedän sen, miten hyvin se on kehittynyt tällä hetkellä. Mutta tiedämme kaikki varsin hyvin sen, että Venäjän-

kaupan esteenä on se, että se on käteiskauppaa, takauksia ei anneta. Siinä vaiheessa, kun me uskallamme ottaa riskejä ja taata näitä kauppia, se kasvaa valtavasti.

On aivan todennäköistä, että kun ensi vuoden vaihteessa taikka ensi syksynä tulee suuri kansainvälinen romahdus, joka vie taas Suomenkin talouden takapajulaan, silloin Venäjän-kauppa on sellainen ainoa, mihin voimme turvata. Silloin täytyy ryhtyä myöskin ottamaan riskejä, koska se on sellainen alue, että siellä ei kansainvälinen talousromahdus vaikuta niin negatiivisesti kuin muualla. Siihen suuntaan on pidettävä myöskin takuiden avulla silloin vienti kunnossa eli uskallettava ottaa riskejä.

Rouva puhemies! Tästä laista yleensäkin. Kyllä tässä Bernsteinin opit käyvät, että tärkeintä on liike eikä niinkään päämäärä. Tässä nyt sekautetaan kahta olemassa olevaa organisaatiota, liitetään toisiinsa. Ei tämä maailmaa paranna, mutta yhden hyvän puolen se antaa. Toisin sanoen luotto- ja takuukysymysten saaminen paremmin lähelle yrityksiä Keran yhteydessä on ehkä sellainen parempi asia tässä, mutta mikään taivaan lahja tämä ei ole, niin kuin täällä on nyt annettu ymmärtää, kuinka maailma nyt alkaa viheriöidä sen takia, että lyödä päätkäytetään kaksi yhtiötä yhteen ja tällä tavalla. Ei se nyt sillä tavalla ole, mutta minun puolestani kyllä, rouva puhemies.

Ed. Rehn: Arvoisa puhemies! En malta olla kommentoimatta ed. Aittoniemelle. Vaikka hän nyt myöntääkin Venäjän-kaupassa olevan jotain hyvääkin, niin ei sitä todellakaan pidä vähätellä. (Ed. Aittoniemi: Kuka sitä vähättelee?) Venäjän-kauppa yleistyy ja se yleistyy nimenomaan vielä sisämaassakin eikä ole enää pelkästään rajan pinnassa olevien paikkakuntien hyöty. Pienyritykset sisämaassakin käyvät kauppaa, ja vaikka se on pienimuotoista, kun sitä tapahtuu jatkuvasti, viikoittain käy asiakkaita siellä, he tekevät kauppaa käteisellä, ja siinä raha kiertää nopeasti. Sillä on oma merkityksensä, kun sitä vain riittävän paljon saadaan pienimuotoisestikin.

Ed. Savola: Rouva puhemies! Pitää vielä puuttua yhteen asiaan, joka liittyy yhteenliittämiseen. Ei tämän päivän yritystoiminta ole sellaista kuin se oli esimerkiksi muutama aika taaksepäin, 10—15—20 vuotta sitten. Tänä päivänä pieni ja keskisuuri yritystoiminta on paljon enemmän yhteistyössä kuin aikaisemmin. Tämä koordinaatio ja synergiaetua saavutetaan silloin, kun Vtk ja Kera pannaan yhteiseen pöytään ja

haetaan siitä yhteistä hyvää. Silloin löytyy se etu, eikä se ole pelkästään sellainen kysymys, että tässä nyt vain kaksi yhtiötä pannaan yhteen, vaan nyt on kysymys yritystoiminnan periaatteellisesta yhteistyöstä.

Ed. Aaltonen: Arvoisa puhemies! Ed. Karjula äsken oli huolissaan siitä, miten varmistetaan uuden yhtiön kehitystoiminta ja tuotekehitystoiminnan tukeminen. Tähän voi sanoa sen, että jos vain huolehditaan siitä, että Kera Oy:n koko toiminta-aikanaan omaksuma toimintatapa on valtitseva, se pitää tuotevalikoimassaan kehittämislainat ja Keran toimintatavan siten, että se riskinoton turvaa aika pitkälle yritystutkimuksen varaan, niin se merkitsee sitä, että ne Keran yritystutkijat, jotka luottopäätöksen valmisteluun osallistuvat, seuraavat yrityksen kohaloita ja elinkaarta hyvinkin tarkkaan ja huolehtivat siitä, että yrittäjä panostaa kehittämiseen. Keran intressi kaikissa tapauksissa on huolehtia siitä, että Kera saa usein ja yleensä ilman vakuutusta myöntämänsä lainat takaisin. Silloin Keran on tärkeitä ja välttämätöntä seurata yrittäjää ikään kuin konsultti, olla koko ajan niskan takana auttamassa ja valvomassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laiksi valtion vakuusrahas- tosta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 51/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 13/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. Härmäläinen: Arvoisa puhemies! Vielä yksi esittelypuheenvuoro, mutta lupaan, että se on tälle päivälle viimeinen minun osaltani.

Valtion vakuusrahas-
tosta annetun lain muuttaminenhan on muodoltaan hyvin pieni. Siinä ehdotetaan parin pykälän muutosta, mutta se on sisällöltään tietysti varsin merkittävä. Ehdotuksen ydinhän on se, että Vakuusrahas-
tosta esitetään perustettavaksi toimiohjela-
tusta, joka tulisi antamaan toimiohjeita erityistarkastusten

perusteella ajettaviin oikeudenkäynteihin liittyvissä asioissa ja tulisi myös antamaan ohjeita tuomioiden täytäntöönpanoon liittyvissä asioissa ja sen lisäksi vahvistamaan periaatteet, joiden mukaan toimitaan muun muassa omaisuuden hoitoyhtiöiden ylivelkaantuneiden luottoasiakkaiden saatavien perinnässä ja velkajärjestelyissä. Tarkoituksena on, että lautakunnan nimeäisi valtioneuvoston yleisistunto. Siihen kuuluisivat edustajat valtiovarainministeriöstä sekä vahingonkorvaus-, ulosotto- ja velkajärjestelyasioiden asiantuntijat.

Tällä järjestelyllä muutetaan nykyistä käytäntöä siten, että ne asiat, jotka nyt ovat ministerin tai valtiovarainministeriön johtavien virkamiesten toimivallassa, siirrettäisiin tälle uudelle kollegiona toimivalle elimelle. Perusteluina on ollut muun muassa se, että oikeudenkäynteihin liittyvät yksityistapauksia koskevat päätökset hyvin huonosti sopivat valtiovarainministeriön toimenkuvaan. Tässä tietysti taustalla ovat yleisesti tunnetut vaiheet, joihin liittyi aikoinaan muun muassa ministeri Alhon eronpyyntö valtiovarainministerin tehtävistä.

Kun asia tuli talousvaliokuntaan, se herätti meissä paljon kysymyksiä ja jonkin verran hämmennystä. Valiokunta ei ollut kovin innostunut tästä asiasta ja jäi miettimään erilaisia vastuukysymyksiä ja toimivaltakysymysten rajoituksia mutta ei nähnyt asiantuntijoiden selvitykset saatuaan erityistä syytä myöskään ryhtyä tätä vastustamaan. Niinpä valiokunta päätyi kannattamaan hallituksen esitystä sillä muutoksella, että erityisesti vielä lakiin kirjoitetaan tämän uuden toimielimen toimivan virkavastuulla, niin kuin on ollut tarkoituskin. Sitä ei vain ole jostakin syystä kirjoitettu muutospykäliin. Se on ollut kirjoitettuna ainoastaan hallituksen esityksen perusteluihin.

Valiokunta hyvin yksimielisesti hyväksyi hallituksen esityksen mutta hyvin yksimielisesti myös totesi ei paljon sen enempää kuin maininnan siitä, että valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä, eikä valiokunta mietintöön myöskään juuri mitään kirjoittanut, koska valiokunnan jäsenille todellakin jäi hiukan hämmennyneitä ajatuksia siitä, miten tämä tulevaisuudessa tulee toimimaan.

Olen itse keskustellut näistä toimivallan rajoista muun muassa oikeusministerin kanssa. Hän ei nähnyt minkäänlaisia juridisia ongelmia tässä. Ehkä näissä toimivaltakysymyksissä viime kädessä sitten voi ajatella, että syntyy korkeintaan poliittisluontoisia ongelmia.

Minun on ainakin henkilökohtaisesti, arvoisa puhemies, vaikea kuvitella, että päätöksen siirtäminen uudelle virkamieskollegiolle voisi kuitenkin hallitukselta tai hallituksen yksittäiseltä ministeriltä poistaa sitä poliittista vastuullisuutta, joka joka tapauksessa kansalaisten silmissä hallitukselle ja vastuullisille ministereille kaikissa heidän toimialansa asioissa kuuluu. Mutta kuten sanottu, valiokunta ei nähnyt syytä vastustaa esitystä ja ehdottaa sen hyväksymistä valiokunnan esittämällä muutoksella.

Ed. Soininvaara merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Partanen: Arvoisa rouva puhemies! Minusta uuteen toimintamuotoon liittyy myös seikkoja, vaikka minulla ei ole mitään muutosehdotusta valiokunnan mietintöön ja sehän on yksimielinen, jotka haluan kuitenkin tuoda tässä yhteydessä esille. Meitä kaikkia edustajia on lähestytty kansalainen X -tapauksella, jossa käsitellään Arsenalin ympärillä tapahtunutta oikeudenkäyntiprosessia. Minusta nämä esimerkit, joita on aidosti nimellä ja luvuilla korostettu tässä lähestymisessä ja joita tässä yhteydessä en mainitse, ovat sen laatuksia, että on syytä epäillä, onko Arsenalin sisällä tapahtunut kaikki oikein laillisin perustein liittyen erikoistilintarkastuksiin ja niistä veloitetuihin hintoihin.

Nämä asiat tulee saattaa tässä uudessa muodossa myös erityisen tarkastelun ja syynin piiriin. Uskon, että kehitys tähän suuntaan meneekin. Tällä on suorastaan nelin-viisinkertaisia lukuja rahastettu Arsenalilta. Eivät ole tainneet valta- ja kuittaussuhteet olla oikein kunnossa pankin sisällä. Tähän joudutaan palaamaan varmasti myöhemmin.

Ed. Bremer (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vastauksena ed. Partasen esille tuomaan asiaan haluan eduskunnan Arsenalin tarkastuskomitean työryhmän jäsenenä todeta, että asia on jo otettu esille. Arsenalin ylimääräinen yhtiökokous on kutsuttu kahden viikon sisällä antamaan oma vastauksensa näihin syytöksiin. Siis asia on tutkittavana.

Se ei poista sitä tosiasiaa, että tarkastusvaliokunnan jäsenille on kertynyt varmaan yksi tai kaksi jenkkikassillista vastaavanlaisia väitteitä, jotka kaikki pitäisi tarkistaa. Syksy tuo varmaan tullessaan ratkaisun siihen, millä tavalla niitä lähestytään.

Ed. Rehn: Arvoisa puhemies! Toimiohjela-autakunnan perustamisesta ei todellakaan voinut talousvaliokunnassa innostua.

Arsenalin tarkastusvaliokunnan jäsenenä kuitenkin — ja muutenkin tietysti valiokunnan jäsenenäkin mutta erityisesti Arsenalin tarkastusvaliokunnan jäsenenä — siihen oli paneuduttava toimivallan määrittelyn vuoksi. Toimiohjeet olivat olleet hiukan epäselvät, niiden asema oli aiheuttanut hämmennystä ja se, mikä on vastuun ja vallan jako. Se ei ollut täysin selvä ministeriön ja Arsenalin hallituksen kesken. Kun meille vielä jossakin vaiheessa sanottiin, että toimiohjeet ylittivät osakeyhtiölain, siinä tuli viimeisin hämmennys. Toivon, että tällä uudella lautakunnalla saadaan asiaan jonkinlaista parempaa selvyyttä.

Ed. Savela: Rouva puhemies! Vaikka tämä toimenpide nyt näyttää ehkä aika pieneltä ja saattaa olla, että se on vähän keskeneräinenkin, minä en pidä tätä aivan mitättömänä kysymyksenä. Tässä on laajemmin taustalla varmasti se luottamuspuola, joka vallitsee tämän päivän yhteiskunnassa kysymykseen kokonaisuudessaan, ja sen vuoksi toimiohjela-autakunnan päälle kasataan myös erinäisiä toiveita. Näin minä ymmärtäisin. Sen vuoksi kaikki toimenpiteet, joita suoritetaan tällä alueella yhteiskunnan luottamuksen palauttamiseksi, ovat tarpeen.

Minusta tässä on lähdetty kuitenkin jotakin yrittämään. Minä pidän sitä yrittämistä positiivisena laukaisuna, vaikka minä tiedänkin, että tämä asia on varsin keskeneräinen.

Ed. Aittomäki: Rouva puhemies! Minä olen vuosikaudet tuntenut syvää epäluuloa Arsenalin toimintaa kohtaan yksinomaan syytä syystä, että se henkilöstökoostumus, joka asiaa hoitaa, ei ole millään tavalla yhteiskunnallisesti neutraali. Täytyy sanoa, että kovin suurta luottamusta en tunne tarkastusvaliokuntaankaan. En tarkoita loukata ketään henkilökohtaisesti. Tiedän vain sen, että jos samassa pöydässä istuvat ne, jotka ovat tehneet, ne, jotka tutkivat, ja sitten kolmas osapuoli vielä, niin eihän siitä mitään tule. Tulee muutama kassillinen papereita ja sitten tiettyjä otantatarkistuksia. Sitä mukaa sitten tutkitaan asioita kuin joku herra X tuo esille jostakin.

Sen verran voin sanoa herra X:n kahdeksansivuisesta kirjoituksesta, että koko teksti on mennyt tänään minulta eduskuntakyselyä ja se on eduskunnassa loppujen lopuksi hyväksytty, että se saa mennä sellaisenaan. Tätä herra X:n tekstiä

ei nyt ainakaan maton alle lakaista, vaan se tulee selkeästi julkiseksi, ja tutkitaan, jos on perusteita tai ei ole. Toivottavasti tähän asiaan liittyen tämä Arsenalin paise joskus puhkaistaan. Se saattaa olla hyvän laatuinenkin, mutta on pääasia, että katsotaan, mitä se on sisältänyt. Ennen sitä ei luottamus yhtiöön palaa.

Ed. Bremer (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Poliisimies Aittoniemi on tietysti ihan oikeutettu tuntemaan suurta epäluuloa kaikkea meidän yhteiskunnassamme liikkuvaa kohtaan. Kuitenkin tilanne on sellainen, että hänen mielestäni aliarvostama tarkastusvaliokunta päätti jo huomattavasti paljon ennen, kuin kyseinen herra X:n ilmianto tuli julki, pyytää, että tarkastusvaliokuntaan kuuluvat ja kuuluneet tilintarkastajat poistetaan tästä joukosta. Tästä tuli aika iso kysymys, mutta siinä mielessä ainakin ryhdyttiin toimenpiteisiin jo huomattavasti ennen kuin kyseinen ilmianto tuli julki.

Ed. Sjöblom: Arvoisa puhemies! Minäkään en pidä tätä lakia kovin vähäpätöisenä, ja ehdotettu toimiohjelausautakunta toivottavasti nopeuttaa asioiden käsittelyä tinkimättä huolellisesta valmistelusta. Uskon myös siihen, että se auttaa luottamuksen lisääntymiseen.

Ed. Rehn: Arvoisa puhemies! Arsenalin tarkastusvaliokunta on pyrkinyt hoitamaan tehtävänsä niiden valtuuksien puitteissa, mitä eduskunta sille antoi, ja ne eivät olleet mielestämme aivan riittävät siksi, että meidän piti seurata, kuinka linjakkaasti Arsenal on hoitanut tehtävänsä, jonka tarkoituksena on tehdä itsensä tarpeettomaksi. Jos meillä ei ollut valtuuksia puuttua yksittäisiin tapauksiin, niin kuin tilanne oli, niin kuinka voimme tietää, miten hyvin isot linjat sitten toteutuvat näissä eri tapauksissa? Siinä minusta oli suurin puute. Niin kuin ed. Bremer täällä sanoi, tarkastusvaliokunnan kokoonpanossa meillä oli omat ajatuksemme, millä tavalla sitä pitäisi muuttaa, ja ehkä jatkossa tulee siinäkin jotain tapahtumaan.

Ed. Härmäläinen: Arvoisa puhemies! Keskustelussa viitattiin siihen, että alun alkaen on ollut jossain määrin epäselvää, missä kulkee uuden virkamieselimen ja toisaalta osakeyhtiön, omaisuudenhoito-yhtiön väliset vastuurajat ja millä perusteilla tämä uusi kollegio voi sitten antaa toimiohjeita omaisuudenhoito-yhtiölle. Tämän kollegion valtuus antaa toimiohjeita perus-

tuu omistajan oikeuteen antaa omistuksensa perusteella toimiohjeita, ja toisaalta omaisuudenhoito-yhtiöiden vastuut kulkevat osakeyhtiölain mukaisesti aivan samalla tavalla kuin missä tahansa muussakin osakeyhtiössä enkä voi ymmärtää, että siinä loppujen lopuksi voisi syntyä nimenomaan ainakaan tästä uudesta järjestelystä lähtien ongelmia. Samalla tavallahan nyt omistajan oikeuteen viitaten ja perustuen ministeriön edustajat ovat antaneet omaisuudenhoito-yhtiölle ohjeita.

On tietysti hyvin toivottavaa, että kävisi niin kuin useissa puheenvuoroissa on jo viitattu, että uudella järjestelyllä saataisiin lisää luottamusta kansalaisten keskuuteen, saataisiin uskoa siihen, että toiminnoissa ei toimita sattumanvaraisesti vaan että on olemassa vahvistetut periaatteet ja linjaukset, joihin eri päätökset pohjautuvat. Sen vuoksi tietysti on haluttu korostaa myös uuden toimiohjeita antavan elimen erityistä asiantuntevasta, jolle se on tarkoitus rakentaa.

Asiat, joista näitä periaatelinjauksia on tähän mennessä tehty ja jotka sitten ovat olleet myös kansalaisten keskuudessa hyvinkin ristiriitaisen keskustelun kohteena, ovat tietysti kaikki olleet tavattoman suuria ja monimutkaisia asioita. Ne ovat myös olleet asioita, joiden käsitteleminen ja joista asioista johtopäätösten tekeminen edellyttää erittäin korkeaa juridista asiantuntemusta. Koko sen asian, kun kansalaisilla tietenkään ei ole halussaan asiakirjoja eikä myöskään niitä tietoja, joita asiakirjoissa on, koska ne eivät ole useimmitenkaan julkisia, ja sen keskustelun hallitseminen on silloin tietenkin hyvin vaikeaa. Kansalaisten mahdollisuus tehdä asiallisia johtopäätöksiä on tavattoman vaikeaa ja sen vuoksi tietysti täytyy toivoa, että olemassaolollaan uusi toimielin tulisi lisäämään kansalaisten luottamusta ja uskottavuutta. Mutta samalla tavalla asiat tulevat olemaan monimutkaisia, monisyisiä ja niiden ratkaisujen ja johtopäätösten etsiminen tulee edellyttämään hyvin monimutkaistenkin juridisten päättelyjen hallitsemista ja erilaisen lainsäädännön osaamista, jotta oikeat johtopäätökset voi tehdä.

Parissakin puheenvuorossa korostettiin tarkastusvaliokunnan roolia ja sen aktiivisuutta myös nostaa esille asioita, joista on ihmetystä tai epäselvyyttä ilmaantunut. Minusta on hyvä muistaa, että tarkastusvaliokunta on nimenomaan eduskunnan toivomuksesta lakimuutoksella perustettu. Se syntyi aikanaan niissä järjestelyissä, joissa Vakuusrahasto siirtyi suoraan valtiovarainministeriön alaisuuteen, jolloin poistui

myös hallintoneuvosto. Nimenomaan eduskunnan toivomuksesta haluttiin silloin, että parlamentaarinen valvonta ja kosketuspinta Vakuusrahastoon säilyy ja että myös eduskunta voi sillä tavalla valvoa Vakuusrahaston toimintaa.

Minusta ei ole syytä vähätellä myöskään tarkastusvaliokunnan toimintaa. Tarkastusvaliokunta on siinä mielessä myös vaikeassa asemassa, että sekään ei voi julkisuudessa käydä levittelemään niitä luottamuksellisia tietoa, erilaisten yritysten tiedostoja, jotka se on mahdollisesti nähnyt, eikä se voi niihin vedota julkisessa keskustelussa. Näin ollen myös tarkastusvaliokunnan työtä kohtaan, kun se ei kykene asiakirjoilla ja julkisuuteen asioita vedättämällä puolustautumaan, ja sen päälle on tietysti tavattoman helppoa syyttää erilaisia epäilyjä herättäviä tai vähäteleviä arvioita.

Minusta pitää hyvin pitkälti lähteä siitä, että sekin toimii sen luottamuksen varassa, jonka eduskunta on valinnoillaan osoittanut tälle valiokunnalle. Sen uskon ja luottamuksen varassa se pyrkii parhaan mahdollisen kykynsä varassa myös siinä tehtävässään korostamaan niitä asioita, jotka eduskunnassa on näiden hyvin vaikeiden pankkikriisin jälkeisten asioiden yhteydessä toimiohjeiksi annettu. Se tuo sinne sen kansanvaltaisen toimiohjeen myös eduskunnasta. Minä kovasti toivotan onnea, kun tarkastusvaliokunta ryhtyy näitä suuria asiakirjakassejaan tyhjentämään. Yhden asian haluaisin nyt kuitenkin sanoa kaikille niille kollegoillekin, jotka epäilyjä helposti näiden asioiden ympärille kohdistavat.

Pankkikriisin jäljiltä jäi tavattoman paljon elämässään pettyneitä, tavattoman suuria menetyksiä kokeneita ihmisiä, joiden asiat monistakin syistä, taloudelliset asiat ja muutkin asiat, saattoivat olla kovin huonossa jamassa; yrityksiä kaatui ja niiden ihmisten elinpiirissä tapahtui erittäin suuria menetyksiä, joita oli hyvin vaikea henkisesti kestää. Oli miten oli, minusta ei näitä pettyneitä, epäonnen ja menetyksen kohtaamia ihmisiä voi kovin paljon siitä syyttää, jos he eivät kaikissa yhteyksissä ole jaksaneet mahdollisia omia virhearviointiaan tuoda esiin, vaan on viitattu enemmänkin olosuhteisiin ja ehkä sitten vähän ikään kuin omalle sielulle ja omalle itsetunnollekin balsamia hakien helposti vyörytetty myös sitten pankkien ja omaisuudenhoito-yhtiöiden virhepäätelmien tiliin sellaisia asioita, joista ehkä nämä yrittäjät ovat itse olleet vastuussa mutta joita on sitten kaikkien menestysten ympärillä hyvin vaikea kestää.

Niissä esimerkeissä, joita minä olen puolestani

nähnyt ja joihin olen ollut tilaisuudessa aikaisemmissa tehtävissä perehtynyt, oli aika usein kysymys myös tämän kaltaisista asioista. Tunnen erittäin suurta myötätuntoa ja sympatiata näitä ihmisiä kohtaan. Heidän sietokykynsä ja henkinen kestävyys oli monta kertaa varmasti erittäin lujilla. Sen vuoksi heiltä ei nyt ole voinut edellyttää kaikissa lausunnoissa kaikkea sitä objektiivisuutta, jota meiltä sitten taas tulee edellyttää, kun me eri toimielimien työtä ja toimintoja arvioimme.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Minä en oikein viimeisten viiden minuutin aikana tiennyt, ketä kohtaan ed. Hämäläinen tunsii sympatiata, mutta ei se nyt ole niin välttämättöntäkään.

Minä vain totean sen, että eduskunnalla on oikeus odottaa tarkastusvaliokunnalta tuloksia. Jos tulokset alkavat tulla jonkin espoolaisen miehen meille lähettämänä kirjeinä ohi tarkastusvaliokunnan, niin kyllä silloin on jossakin mätää. Silloin täytyy hetken perästä alkaa tutkia tarkastusvaliokuntaa. Kyllä minä nämä asiat tiedän, kuinka ne tapahtuvat tässä yhteiskunnassa ja siellä, missä tuulee. Ei siellä ole kovin helppoa, siellä käyvät kovat ja kylmät tuulet niillä systeemeillä.

Kyllä tarkastusvaliokunta on varmasti tehnyt työtä, mutta ei sieltä useista kyselyistä huolimatta ole tullut mitään tietoa; on vain tehty otantaa ja otantatutkimuksia ja kasseissa on paljon papereja ja samassa pöydässä istutaan. Sitten kun tulee jokin espoolainen ukko, joka rävyttää koko potin kerralla, niin kyllä minä katson, että se on tarkastusvaliokunnalle hyvin huono asia. Mutta kyllä se tästä, rouva puhemies, selviää tämä asia, kun odotellaan muutama viikko.

Ed. P a r t a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Minusta tämän asian ympärillä ei varmasti enää laajempi keskustelu muuta asioita hirveästi; se on jätetty nyt hallituksen huomaan ja valiokunnan mietinnön pohjalta viedään asiaa eteenpäin.

Kiinnittäisin edustajien huomiota siihen seikkaan, että kun tätä ajatuksena perusteltiin, tämän piti olla väliaikainen rakennelma, että kun edellisen pankkikriisin pyykki on pesty, tästä menettelystä voitaisiin sitten luopua. Näin ymmärsin, kun asiantuntijoita kuultiin.

Haluaisin tähdentää sitä, että meillä on meidän samantyyppiset elikkeet nyt talouselämässä tällä hetkellä kuin 90-luvun alussa, kun tämä hulluus alkoi tässä maassa. Tänä päivänä pankit syyttävät rahaa ulos. Kun katsotaan korkomarginaale-

ja, millä välillä rahaa annetaan, niin markkinointi ja kaupankäynti ovat jo niillä rajoilla, että siinä eivät suhteet pankin kannattavan toiminnan kannalta ole enää terveellä pohjalla. Tämä suhde luo kilpailua ja kun se taas siirtyy kaikkiin pankkijärjestöihin, niin kyllä tästä on hyvää odotettavissa. Halpaa rahaa on nyt liikkeellä ja sitä tunteaan tuutista jos toisesta tavalla jos toisella. Tarvitaan vielä varmaan tulevaisuudessakin tarkastuslautakuntia ja muita lautakuntia, jotka syyntävät tämän päivän uuden aloituksen rahoitusmarkkinoilla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 1997

Ainoa käsittely
Kertomus 6/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 14/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Lakialoite laiksi osakeyhtiölain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 56/1998 vp (Klaus Bremer /r ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Bremer: Rouva puhemies! Minun äitini, kahden lapsen yksinhuoltaja, oli siivoaja. Hän lähti vuokrayksióstämme kello 6 aamuisin. Hän palasi kotiin iltakymmeneltä laittaakseen vielä ruokaa minulle ja siskolleni seuraavaksi päiväksi. Hän teki kahden ihmisen työt selviytyäkseen asunovelasta ja kahden lapsen koulutamisesta.

Äitini oli tehokas ammatissaan ja hän oli hyvä organisaattori. Hyvin usein hän huokaili, että töitä olisi tarjolla toiselle ja kolmannellekin siivoajalle, mutta kun hän ei osannut perustaa siivousliikettä. Hän pelkäsi ennen kaikkea kaavakesotaa eikä hänellä ollut rahaa yrityksen perustamiseen. Suuryritysten ehdoilla tehdyt yrityksen perustamisvaatimukset eivät jättäneet mahdollisuuksia äidin haaveilemalle pienyrityksen perustamiselle.

48-vuotiaana hänen terveytensä murtui. Rasakas asuntolaina pakotti hänet jatkamaan sairautaan 16-tuntisia työpäiviään. Hän ei tervehtynyt enää, vaan kuoli vuotta myöhemmin 49-vuotiaana. Silloin elettiin vuotta 61. Pienyritystäjäksi ryhtyminen on yhä yhtä vaikeaa nyt vuonna 1998.

Puhemies! Minulla oli aikanaan Saab-mahantuojaan korjaamon avaimet, jotta pääsin aamukuudelta rakentamaan kilpa-autoani, kun ei ollut rahaa ostaa töitä, ennen kuin menin Kaupakorkeakouluun luennoille. Opin aika hyväksi asentajaksi. Voitin Suomen mestaruuksia ja paljon enemmänkin kilpa-autoilussa. Tein kaiken muun itse kilpa-autoon, mutta, sen tunnustan, ikinä en oppinut hitsaamaan alumiinia kaasulla. Voin vain ihailla kumartaa tässä salissa Jukka Roosille, joka lienee ainoa siihen pystyvä mestari joukossamme. Ainakin Lindroosin Reijo ja Vokkolaisen Jorma ymmärtävät, minkä tasoisesta ammattitaidosta nyt puhun.

Olen siksi oppinut ihailemaan suunnattomasti yhden itseoppineen Harisen taitoja Valkeakoskella — Rantasen Jönni tietää hyvin — ja yhden Virtasen Urjalan Kylmäkoskella ja yhden Pohjanperän Teuvon Luopioisissa, kansainvälisestikin ilmiömäisiä asentajataitoja, jotka panevat suurten autotehtaiden professoritkin kyselemään heiltä rakenneratkaisuja jopa elektroniikkaongelmiin.

Itse asiassa Suomi on täynnä tällaisia pellepelottomia, jotka tekevät ihmeitä käsillään: metalli- ja puuseppiä, peltiseppiä, asentajia kaikilla aloilla, tekstiilin käsittelijöitä, sellaisia käsityön ammattilaisia, joiden taito riittäisi monenkin ihmisen työllistämiseen, jos heille vain suotaisiin mahdollisuus — mahdollisuus perustaa helposti yritys, keskittyä yritystoiminnassaan omien käsityötaitojensa viljelyyn eikä viranomaisten byrokratiavaatimusten täyttämiseen, jos he saisivat rahoitusta toimintaansa kohtuuvuovalla ja ennen kaikkea kohtuuhinnalla ja jos he voisivat tuntea turvallisuutta siitä, että valtio ja verottaja tukevat ja edistävät heidän ponnistuksiaan työllistäji-

nä sen sijaan, että nyt riistävät heiltä tasa-arvon lain edessä ja tekevät kaiken mahdollisen todistaakseen heidät väärintekijöiksi, jopa rikollisiksi.

Puhemies! Olemme Suomessa vieläkin siinä tilassa, jossa suuryritysten, suurpääoman, vaatimukset sanelevat ehdot pienen ihmisen yrittäjyydelle. Kaikki pienyrittäjyydelle tarjoutuvat yhtiömuodot vaativat byrokratiaa alkaen perustamiskirjasta, yhtiöjärjestyksen laatimisesta, yhtiökokouksen pöytäkirjasta, hallituksen kokouksen pöytäkirjasta, kaupparekisteri-ilmoituksesta, aloittamislmoituksesta verohallinnolle ja ulottuen aina muihin tarvittaviin asiakirjoihin, kuten ennakkoperintärekisteriin merkitsemiseen, kirjanpitolain monimutkaisten vaatimusten täyttämiseen ja edelleen jokapäiväiseen toimintaan 10:n päivän TEL-, LEL-, jäsenmaksu- ja vakuutuslityksineen ja 15:n päivän alv-selvityksineen ja tilityksineen, mitä erilaisimpien tilastotietojen täyttämispakkoineen — laamannuttavaa, etten sanoisi tappavaa byrokratiaa käsityötaitoihin perustuvan yrityksen vetämisessä.

Lisää siihen sitten vielä pääomapula rahoituksen kiskurivakuuksineen ja kaiken päälle verottajan kuristusote, niin kenties ymmärretään, miksi ei pienelle ihmiselle vielä kukaan anneta Suomessa mahdollisuuksia menestyä elämässään yrittäjänä loistavankaan ammattitaidon varassa.

Olen pienyrittäjänä oppinut vihaamaan suuryritysten, Keskuskauppakamarin jäsenyritysten, suurpääoman, minulle sanelemia elämisen ehtoja. Ne estävät Suomessa pienten perheyriyten syntymisen, sellaisten yhteiskunnalle hedelmällisten yritysten, joissa ei perheenjäseniä eikä lähisukulaisiakaan kerta kaikkiaan päästetä työttömien kortistoon, vaan vedetään mukaan perheyriytstä rakentamaan, koska siinä tarvitaan kaikkia liikeneviä käsiä. Sillä tavalla pieniä perheyriyksiä Gasthauseja, Bed and Breakfastteja, ravintoloita, metalliverstaita, peltiseppäliikkeitä, sähköurakointiliikkeitä jne. rakennetaan muissa EU-maissa, vaan ei Suomessa. Suomessa eletään vieläkin aikaa, jolloin suuryritykset estivät työntekijöitään perustamasta kilpailevia yrityksiä sanelemalla yrityksen perustamisen ja yritystoiminnan harjoittamisen edellyttämät rakkaat ja monimutkaiset lait, asetukset ja määräykset.

Mutta, puhemies, me elämme nyt jo aivan erilaista aikaa, aikaa, jolloin suuryritystenkin menestyminen on kiinni omien toimintojen tehokkaasta ulkoistamisesta ja pienten luotettavien alihankkijoiden olemassaolosta. Suomi on

jäänyt tässä kansainvälisessä kehityksessä pahasti jälkijunaan, ja nyt on kiire uudistaa pienyrittäjyyteen kohdistettavat vaatimukset.

Puhemies! Lakialoitteessa — hanke on laajapohjainen ja yhteinen, minä olen vain ensimmäinen allekirjoittaja — ehdottamamme pienyhtiö on tarkoitettu kaikkein pienimmille yrittäjiksi uskaltautuville, sellaisille ihmisille, joiden ammattitaito riittäisi työllistämään heidän itsensä lisäksi vähitellen muitakin työntekijöitä.

Ehdottamamme pienyhtiön perustaminen on yksinkertaista. Se käy yhdellä A4-kaavakkeella. Ministeri Jaakonsaari ylpeili täällä viime torstaina EU:n antamista kehuista, kun Suomesta oli tullut ehdotus yrityksen perustamisesta yhdellä A4-kaavakkeella. Se on peräisin tästä aloitteesta. Pienyhtiön osakepääoma ehdotuksemme mukaan on vain 1 000 markkaa, summa joka vastaa totuudenmukaisesti ompelijan, hierojan ym. tarvitsemaa käyttöomaisuutta ja johon ompelija ja siivoojakin yltää.

Älköön nyt kukaan tässä salissa enää paljastako täydellistä ymmärtämättömyyttään pienyrittäjyyttä kohtaan tuomalla keskusteluun uskomuksen osakepääoman minkäänlaisesta vakuusarvosta velkojille, oli se miten suuri hyvänsä.

Pienyhtiössä hallinto on minimoitu. Sen ei tarvitse pitää kokouksia, ei laatia pöytäkirjoja. Pelkästään tällä tavalla pienyrittäjien on arvioitu säästävän 185—200 miljoonaa markkaa vuodessa. Vastaavasti nyt pakollisista 2 500 markan kaupparekisteri-ilmoituksista päästään, millä säästetään 460 miljoonaa vuodessa. Samalla vastaava valtionhallinto kevenee miljoonien markkojen edestä. Yhteensä pienyhtiöiden byrokratiakustannusten on arvioitu vähenevän 0,8 miljardilla markalla vuodessa.

Pienyhtiöaloite sisältää yhteysrekisteriperiaatteen eli yhden luukun periaatteen. Yrityksen on annettava tiedot viranomaiselle vain kerran, ja viranomaisten velvollisuudeksi jää jakaa tiedot keskenään. Tämähän on vain luonnollista palvelua työllistäjälle tietokoneiden aikana, mutta merkitsee huimaa vapautusta pienyrittäjälle keskittymään siihen osaamiseen, mihin hänen työllistämiskykynsä perustuu. Pienyhtiö tarjoaa, päinvastoin kuin nykyiset henkilöyhtiöt, osakeyhtiöverotuksellaan yrittäjälle mahdollisuuden todelliseen yrityssäästämiseen, joka on pienelle yrittäjälle kasvun ja työllistämismahdollisuuksien avain nyt, kun pieni ihminen on käytännössä pankkikriisin jälkeisten lainaehtojen ulottumattomissa.

Ehdottamassamme pienyhtiössä yhtiöverotus kannustaa yrityssäästämiseen ja vähentää omistajien tarvetta nostaa voittovaroja yhtiöstä tuottamattomiin kohteisiin. Konkursseja vältetään parhaiten siten, että yhtiölle annetaan mahdollisuus säästää voittovaroja omaan pääomaan. Tämä on erityisen tärkeää tänään, kun tiedetään, että nousukaudesta huolimatta lähes kaikkien suomalaisten pienyhtiöiden työllistämisen ja kasvun ankarimpana esteenä on rahoitus ja pääomapula.

On arvioitu, että pienyhtiömuodolla Suomen pienyrittäjät säästävät 3,2 miljardia markkaa vuodessa nykyiseen verrattuna ja valtionhallinto kevenee vastaavasti. 185 000 pienyrityksen enustetaan muuttavan yhtiömuotonsa ehdottamamme kaltaiseksi pienyhtiöksi.

Pienen osakepääomansa vastapainona pienyhtiö tarjoaa velkojille todellista velkojansuojaa eikä vain näennäistä kuten nykyiset osakeyhtiöt. Tarpeettomien konkurssien estämiseksi osakkaille tarjotaan selvitystilän vaihtoehdoksi vaativaa omavastuutilaa.

Puhemies! Oikeusministeriön virkamiesteknokraateilta on kuulunut epäilyjä vain kahdesta asiasta ehdottamassamme pienyhtiömuodossa. Sinänsä on suoranainen ihme, ettei enemmästä ole valitettu. Ensimmäisenä ongelmana on haluttu nähdä pienyhtiön lunastuspykälä, joka saattaa estää sukupolvenvaihdokset, jotka perinteisesti ovat olleet tärkeitä pienyhtiölle.

Toiseksi ongelmaksi on nähty se, että omistajat istuvat hallituksessa. Se ei mahdollista passiivista omistusta, mikä perinteisesti on ollut pienyrityksissä luonnollista.

Puhemies! Jos me olemme osanneet kehittää niin onnistuneen lakialoitteen uudesta pienyhtiömuodosta, että alan teknokraatitkaan eivät hakemalla hakien löydä kuin kaksi epäiltävää yksityiskohtaa eli suunnattoman paljon vähemmän kuin varmuudella tiedetään sisältyvän nykyisin tarjolla oleviin yhtiömuotoihin, ei voi olla mitenkään vaikeaa lyhyessä ajassa muotoilla nämä kaksi kohtaa sellaiseen muotoon, että ne tyydyttävät myös oikeusministeriön yritysjuristerian erikoismiehiä.

Tämä lakialoite on siten toteuttamiskelpoinen hyvinkin nopeasti, jos vain on halua. Tarvetta siihen on ylitsepusuavasti ja hyvin kiireellisesti. Meidän suurtyöttömyyyttämme ei yksinkertaisesti ratkaista muulla tavalla pysyvästi kuin luomalla kysyntää ja tarvetta vastaava määrä uusia työpaikkoja, ja ne työpaikat ovat korostetusti pienyrittäjien nykyaikaisten elin- ja kasvumahdolli-

suuksien takana. Toteutuksen kiirettä on korostettu jo tässä eduskunnassa. Talousvaliokunta vaati mietinnössään jo puolitoista vuotta sitten, 4.12.1996, että ministeriön on pikaisesti selvitettävä mahdollisuudet pienyhtiömääräysten toteuttamiseksi. Valiokunta ei siis asettanut pienyhtiömuotoa kyseenalaiseksi vaan piti sen tavoitteita tarpeellisina ja selvittämistä kiireellisenä.

Pienyhtiö on myös vastaus EU-komission 22 päivänä huhtikuuta antamaan suositukseen aloittavien yritysten toimintaolosuhteiden parantamiseksi. Se on niin ikään vastaus moniinkin hallituksen 2.5.1996 hyväksytyssä pk-yrityspoliittisessa ohjelmassa lausuttuihin tavoitteisiin. Lisäksi se ratkaisee automaattisesti hallituksen ohjelmassa 13.4.1995 luvattujen yritysten tasapuolisen verotuksen, jota ei ole pystytty muilla tavoin toteuttamaan, esimerkiksi laajennusrahastomallilla.

Lopuksi, puhemies, haluan alleviivata, että ehdottamamme pienyhtiö ei rasita valtion budjettia. Se ei lainkaan lisää valtion kustannuksia; päinvastoin se vähentää niitä merkittävästi hallintomenettelyjen yksinkertaistumisen kautta. Me allekirjoittaneet toivomme, että tämä ehdotus etenee pikavauhtia eduskunnan käsittelyssä, vaikkapa hallituksen jalostamaksi esitykseksi.

Ed. T a r k k a : Rouva puhemies! Taitaa olla vähän erikoislaatuista, että samasta asiasta tehdään kaksi aloitetta ja niissä on samoja allekirjoittajia. Olin aikoinaan pienyhtiölakia esittävän ensimmäisen aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja ja olen mukana myös tässä toisessa aloitteessa. Se on mielenosoitus, ja mielenosoitusten on tarkoituskin olla vähintään vähän erikoislaatuista.

Tämä aloite ja allekirjoitukseni siinä on mielenosoitus ennen kaikkea sitä eduskunnan julki-lausumasta tahdosta piittaamatonta virkamiessiivytystä ja lakiteknistä konstailua kohtaan, jota ensimmäisen pienyhtiöaloitteen myöhemmät vaiheet osoittivat. Oikeusministeriön työryhmä on puolentoista vuoden pätkäilyn jälkeen antamassa — taikka lieneekö jo antanut — mietintönsä. Vallan käytävillä liikkuvien tietojen mukaan siinä lähdetään paikkailemaan lainsäädännössä hajallaan olevia säännöksiä. Ministeriökin siis ilmeisesti myöntää, että lainsäädännössä on määräyksiä, jotka teettävät yrittäjillä turhaa työtä, mutta eivät tuota hallinnon tai yhteiskunnan kannalta tarpeellista lisätietoa. Ja onhan hyvä, että elämän raadollista todellisuutta

koskeva tieto on ilmeisesti edennyt ministeriön rauhaan asti.

Joku voisi ajatella, että hajasäännösten osauudistuksilla voitaisiin korjata ne selvät virheet, kohtuuttomuudet ja tarpeettomuudet, joita nyt voimassa oleviin pykäliin on ajan mittaan syntynyt, ja se sitten riittää. Tämä hurskas toive on kahdella tavalla perusteeton.

Ministeriön työryhmän peruslähtökohta, siis tilkkutäkin paikkaaminen uusilla tilkuilla, johtaa siihen, että pienyritysten todelliset ongelmat eivät tule koskaan tarkasteluun toiminnallisena kokonaisuutena. Ministeriön työryhmän ajattelutavasta tihkuneet ennakkotiedot viittaavat siihen, että monia pienyritysten toiminnan kannalta hyvin keskeisiä asioita on pudonnut tai pudotettu kärryiltä jo lähtökohtatilanteessa. Niiden syrjään sysäämiselle on kehitetty monimutkaisia lakitekniisiä perusteita.

Mutta on toinenkin, vielä paljon merkittävämpi peruste sille, että pienyhtiöitä koskevat pelisäännöt on koottava yhteen lakiin. Se on hallintopalvelun periaate. Ensimmäisestä aloitteesta käynnistynyt pienyhtiöongelmien käsittely lainvalmistelussa on pistetty tiukasti paalutettuun juristiputkeen. Virkamiehen osaaminen ja sielunelämä on sellainen, että kun hänet on opastettu tunnistamaan jokin käytännön vaikeuksiin johtava ilmiö, hän heti tietää — tai jos ei tiedä, niin etsii — mikä lainkohta sitä käsittelee, ja hänen kannaltaan ongelma on ratkaistu, kun sen kohdan muuttamista koskeva esitys on valmistunut. Sitten hän tunnistaa seuraavan ongelman ja sitä koskevan lainkohdan ja kirjoittaa sen muuttamista koskevan esityksen ja on tyytyväinen. Näin tehdessään hän ei tee väärin, vaan on kunnon virkamies.

Mutta se ei riitä. Kysymys kuuluu: Onko lainvalmistelua tekevä virkamies ja sen työn pohjalta eduskunnassa tapahtuva lainsäädäntötyö olemassa sitä varten, että toteutuu lakitekninen täydellisyys, vai asetetaanko sen lisäksi muitakin vaatimuksia? Minusta pitää ehdottomasti asettaa muitakin vaatimuksia. Sen lisäksi, että lainsäädäntöön on olemassa virkamiesnäkökohta, on myös kansalaisnäkökohta, ja kansalainen on tärkeämpi kuin virkamies, joka virkamieskin on tärkeä.

Lainsäädännön ainoana tehtävänä ei ole lakitekninen täydellisyys. Lain on palveltava parhaalla mahdollisella tavalla niitä ihmisiä, jotka joutuvat päivittäisessä elämässään toimimaan laissa annettujen sääntöjen mukaan. Ministeriöissä ja järjestöissä on muutamia kymmeniä vir-

kamiehiä ja toimihenkilöitä, joille ei tuota mitään ongelmaa se, että pienyhtiön toimintaa sääteleviä pykäläiä on niin ja niin monen lain niin ja niin monessa pykälässä, joista osa sittemmin on muutettu niin ja niin ja tulkittu näin ja näin. Tämän asian osaaminen on heidän työtään ja on hyvä, että on sellaisia lainsäädännön asiantuntijoita. Mutta tällaisia fakiireja ei ole missään muualla kuin ministeriöissä ja järjestöissä.

Lainsäädännön palvelufunktion kannalta on keskeisen tärkeää, että on olemassa yksi laki, jonka yrittäjä voi rauhallisesti mielin ottaa pöydälleen luottaen, että siinä on kaikki ne tärkeimmät asiat, jotka hänen tarvitsee tietää pienyrityksen perustamisesta ja hallinnoinnista. Voi olla, että laajojen osauudistusten ja pitkän paikkailun jälkeen lainsäädännön tilkkutäkkiin saadaan lopulta ripoteltua sinne tänne sellaiset lisätilkut, että niiden kokonaisvaikutus olisi pienyhtiöiden kannalta johdonmukainen ja toimiva. Mutta jos tämän kokonaisuuden olemassaolon ja sijainnin lainsäädännön tilkkutäkiissä tuntevat vain virkamies- ja järjestöjuristit, sillä ei saada aikaan sitä taloudellista ja yhteiskunnallista vaikutusta, joka on pakko saada aikaan ja joka on saatavissa aikaan vain säätämällä oma erillinen laki pienyhtiöistä. Siksi tämän aloitteen esittämä pienyhtiölaki on välttämätön. Se on välttämätön yrittäjien vapauden kannalta, työllisyyden kannalta ja yhteiskunnan henkisen dynamiikan kannalta. Tässä asiassa eduskunta ei saa lannistua virkavaltaiseen väsytykseen. Sen takia tämä laki on saatava.

Ed. K a r p i o : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Bremerin tekemä lakialoite on kyllä parempi ja paremmin valmisteltu kuin aikanaan nuorsuomalaisen vastaavasta asiasta tekemä lakialoite, josta käytiin keskustelu pari vuotta sitten.

Kun ed. Bremerin lakiesitystä nyt katsotaan, tässä on kyllä monia kohtia, joita voidaan ottaa aivan hyvin pohjaksi, kun asiaa kehitellään eteenpäin. Tässähän lähdetään myös siitä, että yhtiön osakkaat olisi aina merkitty rekisteriin. Se parantaisi nykyistä tilannetta, jolloin hyvinkin harvoin edes on kansalaisilla tietoa, kuka minkin osakeyhtiön omistajana kulloinkin on.

Tässä on myös laajennettu vastuu. Jos yhtiö joutuu taloudellisiin vaikeuksiin, esityksen mukaan konkurssin estämiseksi osakkaille tarjotaan vaihtoehtoksi omavastuuta. Jos tällä hetkellä osakeyhtiö joutuu vaikeuksiin ja mahdollisesti konkurssitilaan, sääntö on aina se, että myös osakepääoma silloin on syöty. Tässä lähde-

tään myös siitä, että velkojen asema tämän lakiesityksen mukaan paranisi.

Muutoinkin lakialoite on monilta osin varsin onnistunut. Osakeyhtiön perustaminen ja toimiminen osakeyhtiössä helpottaisi nykyistä paperisotaa. Valitettavasti jos ed. Bremerin lakiesitys menee läpi, verottaja ei sitä ainakaan nykyisen käytännön mukaan hyväksy, vaan verotuksellisesti purkaa yhtiön.

Tässä on hyvin paljon vielä paranneltavaa. Esimerkiksi 12 § puhuu siitä, miten menetellään, jos osake siirtyy yhtiön ulkopuoliselle. On unohdettu kokonaan se, että osake voi siirtyä ulkopuoliselle myös perinnön, lahjan tai testamentin kautta. Tässä ei oteta kantaa näihin asioihin. Tosin ed. Bremer myös itse totesi, että tämä on hyvä pohja sille työlle, mitä virkamiehet voivat ruveta valmistelemaan ja mahdollisesti aikanaan valiokunta käsittelee.

Ed. Polvi: Arvoisa rouva puhemies! Varmuudeksi tulen puhujakorokkeelle, mikäli par minuuttinen ei riittäisi tämän kommentointiin.

Ed. Bremerin ja eräiden muiden allekirjoittama lakialoite osakeyhtiölain muuttamiseksi niin, että pienyhtiöiden perustamista, rekisteröintiä ja hallinnointia helpotetaan, on lähtökohdiltaan ja periaatteiltaan aivan oikea. Se on varmaan tehty hyvässä tarkoituksessa. Ehkä se on kuitenkin liian kiireellä valmisteltu. Siinä on nähtävissä äkkilukemalla monia ristiriitoja niin perustelujen ja pykälien välillä kuin myös muuhun lainsäädäntöön verrattuna. Niiden oikaisu on tietenkin tekniikkaa ja mahdollista, mutta kommentoin kuitenkin muutamia kohtia.

Eräänä motiivina perustelujen mukaan näyttäisi olevan pyrkimys päästä pienyhtiössä edullisempaan verotukseen kuin yksityisenä henkilönä toimintaa harjoitettaessa. Perusteluissa mainitaan muun muassa: "Osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa asia on selvä, joten osakeyhtiötyyppinen verotus soveltuu vain niille. Kun pienyhtiö on osakeyhtiö, sitä verotetaan automaattisesti osakeyhtiönä." — Tuo lähtökohta ei ole oikea. Kaikkia osakeyhtiöitä ei veroteta samalla tavalla. Verolainsäädäntö mahdollistaa toisen tyyppisen käytännön, jota myös käytännössä tapahtuu.

Päätöksenteon yksinkertaistaminen varmaan on aivan oikea lähtökohta. Kun esityksen perusteluja katsoo, sivulla 4 esimerkiksi todetaan: "Tilinpäätöksen vahvistaminen tapahtuu vasta siten, kun tilintarkastaja on antanut 8 §:n mukaisen kertomuksen, jos yhtiöllä on tilintarkastaja."

Samaten pykälissä löytyy saman tyyppistä

mainintaa, vaikkapa 8 §:n 1 momentti, joka päättyy toteamukseen "mikäli pienyhtiöllä on oltava tilintarkastaja". Epäselväksi jää se, onko sillä oltava vai ei tämän esityksen mukaan. Toki tiedän sen, että sillä on oltava, vaikka nämä säännökset hyväksytäänkin, koska yhteisö joka tapauksessa olisi kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollinen ja kirjanpitovelvollinen yhteisö on velvollinen valitsemaan tilintarkastajan tilintarkastuslain nojalla. Ilmeisesti näitä hiomalla saa aivan oikeaan muotoon tuon kohdan kuitenkin.

2 §:ssä on mainittu: "Pienyhtiön osakkeen nimellisarvo on tuhat markkaa. Osakkeiden vähimmäismäärä on yksi. Enimmäismäärää ei ole rajoitettu. Pienyhtiöllä on vain yksi osakelaji." Lähtökohtana kai oli se, että kolme niitä on vähintään oltava. Kun enimmäismäärää ei ole mainittu, se mahdollistaa sen, että tullaan yli 50 000 markan osakepääomaan, jolloin tietenkin tulevat noudatettaviksi voimassa olevan osakeyhtiölain muut säännökset, mikäli osakepääoma ylittää tuon määrän. Siinä vaiheessahan kai joudutaan tietenkin tekemään yhtiön perustamista koskevat normaalitoimet. En tiedä, onko sitä tarkoitettu vai mikä on lähtökohta. Se ei selviä esityksestä.

13 §:ssä on lähinnä selvitystilaa koskevaa säännöstöä. Jos muutamalla tonnilla perustetaan osakeyhtiö ja kun tässä selvitystiläsäännöksiä sinänsä ei esitetä muutettaviksi, niin kun osakepääomasta on menetetty puolet, yhtiö on asetettava selvitystilaan. Tässä tapauksessa tosin lähtökohtana on se, että voidaan siirtää osakkaiden omavastuulle, mutta jos muutamalla tonnilla perustetaan osakeyhtiö, se johtaa väistämättä ensimmäisen kirjauskauden lopun tarkastelun perusteella siihen, että on joko asetettava selvitystilaan tai siirrettävä osakkaiden omalle vastuulle.

Yleensä käy niin, että yhtiön perustamisvaiheessa on kululuonteisia eriiä ja muutamalla tonnillahan niitä ei kovin paljon pystytä maksamaan. Tietty riski liittyy joka tapauksessa siihen, että muutaman tonnin osakepääomalla yrityksiä voi perustaa. Muitakin yhteisömuotoja tietenkin on käytettävissä, joiden perustaminen välttämättä ei ole niin mutkallista.

Kun tuota esitystä selailin, jäin kaipaamaan yhtä asiaa, mihin siinä ei kiinnitetty huomiota, eli pienyritysten kirjanpito- ja nykyisen osakeyhtiölain vaatimiin tilinpäätöstä koskeviin verrattain laajoihin erittelyihin ja selvityksiin, jotka monissa tapauksissa ovat kohtuuttomia sinänsä. Se on yksi asia, mihin voisi kiinnittää huomiota.

Kaiken kaikkiaan pidän aivan oikeana sitä lähtökohtaa, että pyritään löytämään ratkaisuja, joilla pienyritysten perustamis- ja toimintamahdollisuuksia helpotetaan. Siinä mielessä lähtökohta on oikea. Mutta näitä muutamia huomioita tein, kun aloitteen selasin.

Ed. Bremer (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Polvelle seuraavaa: Tätä ei todellakaan ole liian kiireellä valmistettu. Ehkä ed. Polvi mielellään tulisi mukaan vielä pohtimaan, mitä sille voidaan tehdä.

Tavoite on varmasti yhteinen, se, että pienelle ihmiselle todella avautuisi mahdollisuus muodostaa yritys sen käsityöosaamisen ympärille, mikä hänellä on, ja niin, että hän voi keskittyä yritystoiminnassaan osaamisensa viljelemiseen eikä paperisotaan.

Pienyhtiössä voidaan päästä edullisempaan verotukseen kuin henkilöyhtiöissä. Tässähan nimenomaan on oma yhtiömuoto, sitä ei voi sekoittaa eikä pidä sekoittaa osakeyhtiöön. Tavoitteena on nimenomaan päinvastoin kuin henkilöyhtiössä mahdollistaa yrityssäästäminen siten, että pieni voi itse muodostaa tarvittavan kapitaalın kehittämiseen työllistämismahdollisuuksiaan, kun hän ei saa rahaa pankeilta tänä päivänä. Tämä on lähtökohta.

Tilintarkastajaa ei välttämättä tarvita, jos niin halutaan. Tilintarkastajaa nykyisinä tietokoneaikoina ei todellakaan välttämättä tarvita. Tässä minä haastan lähestymään vallankumouksellisilla, uusilla ajatuksilla tätä problematiikkaa.

Edelleen: Yksi osake todella riittää. Se on lähtökohta, että yksi osake riittää. Minä torjun ehdottomasti sen ajatuksen, että tuhat markkaa ei riittäisi. Olen itse perustanut lukuisia yrityksiä, joiden ensimmäisenä vuonna heti on ollut pakko tehdä voittoa, koska minulla ei ole ollut rahaa. Minä olisin mennyt heti kanttu vei, jos minä olisin tehnyt alusta saakka miinustulosta. Se on mahdollista!

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Tässä on kysymyksessä lakiehdotus nimeltään nusakakkonen, jossa on vain kärkinimeä vaihdettu eri puolueyhmittymään. Se vastaa suunnilleen samaa kuin täällä aikaisemmin nuorsuomalaisten esittämänä on ollut.

Myös suhtautumiseni ja samoilla perusteilla kuin aikaisemmin on ihan täsmälleen sama. Aikanaan katselin rikollisten veljesten laatimaa konsernisysteemiä, jossa oli satakunta yhtiötä. Siellä oli tällaisia pienyhtiöitä paljon, perustettu

juuri siinä tarkoituksessa, että taloudellinen vastuu hämärretään, siis pystytään katkaisemaan taloudellisen vastuun johdannaiset. Tuollainen yritysvenpele, jossa on satakunta yhtiötä, jossa vastuut kulkevat yhdestä paikasta toiseen, muistuttaa lähinnä helvetinkonetta eikä mitään rehellistä konsernia.

Meillähän on pyritty siihen, että tällaisten pöytälaatikkofirmojen käyttäminen lopetetaan. Osakepääomaa on nostettu siitä syystä. Kaikilla rosvoilla oli, jotka taloudellista rikollisuutta harrastivat, kun veti pöytälaatikkoja auki jollain sorkkaraudalla tai muuten, 10—15 pikkuyritystä valmiina. Kun tarvittiin vastuun hämärtämistä, niin taas johonkin paikkaan siirrettiin yhtiöstä X yhtiöön C vastuut ja tällä tavalla sitten ei pirukaan päässyt selville, kuinka ne loppujen lopuksi olivat menneet.

Näin ollen on täysin kestämaton tällainen tyyppi, jossa on tuhannen markan osakepääoma. Eihän sillä ole mitään vastuuta. Silloinhan ihminen voi lähteä yrittämään yksittäisenä yrittäjänä. Mitä tällaisilla osakeyhtiöillä tehdään? Eihän sillä ole mitään muuta tarkoitusta kuin hämärtäminen.

Minä tiedän, että ed. Bremer on rehellinen ja yritteliäs ihminen, samaten kuin muutkin allekirjoittajista. Minä olen vähän änkyrä, mutta sanon suoraan, että eihän tällainen systeemi toimi. Tämähän on takaperin menoa. Meillä on pyritty siihen, että pöytälaatikkofirmoja ei enää harrasteta eikä tätäkään tule ollenkaan hyväksyä.

Ed. Bremer (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En haluaisi joka puheenvuoron jälkeen vastata, mutta kyllä ed. Aittoniemi nyt edustaa niin suurta tietämättömyyttä, että aivan hirvittää.

Nimittäin poliisimiehenä kokenut ed. Aittoniemi ei tajua sellaista alkeellista asiaa, että jos osakepääoma on 500 000 markkaa, se antaa enää mahdollisuuden ainoastaan huijareille. Mitä kalliimpi osakepääoma on, sitä enemmän se tarjoaa mahdollisuuksia epärehellisyydelle, koska rehelliset ihmiset, varsinkin kun puhutaan pienen ihmisen mahdollisuuksista, eivät yllä siihen. Jos pienin osakepääoma on 500 000 markkaa, huijarit jäävät laillisesti pyörittämään yhtiötä ja perustavat 15 paperiyhtiötä samalla 500 000 markalla, minkä jälkeen rahat häviytetään taskuun ja jäädään myymään huonommassa taloudellisessa asemassa oleville yrittäjille näitä paperiyhtiöitä.

Ed. Aittoniemi, antakaa mahdollisuus pienel-

le ihmiselle! Ei ole kysymys siitä, etteikö työttömyyskorvauksiakin käytetä väärin, mutta eihän maailmaa voi rakentaa sen varaan, että joku on epärehellinen. Niitä epärehellisiäkin on aina.

Ed. K u o s m a n e n : Rouva puhemies! Ed. Aittoniemelle ensiksi vastaisin, että kyllä yrittäjät ovat noin 99-prosenttisesti rehellistä porukkaa. (Ed. Aittoniemi: Sanotaan, että 80-prosenttisesti!) He rehellisesti työllistävät yli miljoona suomalaista, maksavat säännöllisesti palkat ajallaan, kaikki sosiaaliturvamaksut. Jos te luitte Suomen Yrittäjä -lehdestä presidentin juhlapuheen, jonka luin äsken huoneessani, ennen kuin tulin tänne, niin presidentti mainosti, että me yrittäjät olemme työn sankareita, eli yrittäjiä arvostetaan tänä aikana. Nyt, kun on lama, huudetaan yrittäjien perään, että työpaikat syntyvät ainoastaan uusien ja vanhojen yritysten tukemisen kautta. Itse henkilökohtaisesti en hyväksy mitään valtion tukiaisia yhdellekään yritykselle, koska yrityksen liikeidean pitää olla niin hyvä, että se omineen pärjää, niin kuin olen itsekin pärjännyt.

Mitä ed. Bremerin aloitteeseen tulee, niin kun hän mainitsi, että ne yrittäjät ovat rikollisia, joilla on 500 000 markkaa osakepääoma, monessa minun yhtiössäni on yli 500 000 enkä ole koskaan ollut rikollinen enkä ole. Yritystoimintahan on semmoista, että yrittäjä panee oman panoksensa sinne osakeyhtiöön ja jos ei pärjää siinä, se menee. Tässä on sama idea, että normaali parturi esimerkiksi haluaa sen oman asuntonsa säilyttää, jos pystyisi tällaisen pienosakeyhtiön kautta oy-muotoista toimintaa harjoittamaan. Toinen on se, että nythän on avoin yhtiö, kommandiitti-yhtiö sallittu mutta verottaja avoimessa yhtiössä harkitsee ainakin meidän vaalipiirissämme, että 300 000 markkaa normaalipalkkana isketään yrittäjän tuloon, ja tällaiset epäkohdat juuri poistuvat.

Sitten yksi asia vielä: Kirjanpito pitää myös yksinkertaistaa pienosakeyhtiössä. Se on erittäin tärkeä. Ei tarvitse konsernikirjanpitoa, jos yrityksen liikevaihto on joku 400 000.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Tässä ed. Bremerin ja muiden allekirjoittajien aloitteessa on hyvin paljon positiivisia elementtejä ja tällainen pienyhtiö pitäisi meidän todellakin saada aikaan, ja innolla ja kiinnostuneina odotamme myös oikeusministeriön työryhmän työtä niin, että sieltä saataisiin jotain esitystä myös yritystoiminnan helpottamiseksi.

Arvostelua panee esittämään tämä 1 000 markan minimiosakepääoma. Minustakin se on alhainen. Sillä ei saada edes vanhanaikaista kirjoituskonetta, käytettynä korkeintaan, puhumattaakaan, että saataisiin atk-laitteistoja ja parturituelleja tai muuta, mikä yleensä on tarpeen lähes missä tahansa yrityksessä.

Tämän päivän kirjanpitolaki on niin suuria yrityksiä varten, että senkin vuoksi tarvittaisiin pienyhtiölaki, jonka kirjanpito olisi yksinkertaisempi.

Yksi positiivisia asioita on byrokratian vähentäminen. Esimerkiksi eri tilastoja varten tiedot pitäisi saada yritysten perustiedostoista ja kirjanpito- ja palkkatiedoista niin, ettei jokaista asiaa varten yrittäjän tarvitsisi etsiä omia tietoja eri muodoissa kaikille niistä kysyville viranomaisille. Niiden tietojen järjestelyä on vain kehitettävä, etteivät eri viranomaiset pyydä tilastotietoja aina eri muodossa, jolloin tiedon muokkaaminen kulloinkin tarvittavaan muotoon vie aikaan varsinaiselta yrittämiseltä.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ilolla panen minäkin merkille tässä lakiesityksessä sen, että tässä ihan aidosti pyritään byrokratian minimoimiseen. Se on erinomaisen hyvä ja tärkeä lähtökohta ja päämäärä samaan aikaan. Mutta en oikein ymmärtänyt, kun ed. Aittoniemi, joka valitettavasti tästä lähti, puhui konsernista tämän lainsäädännön yhteydessä. Minun käsittääkseni hän juuri tällä lainsäädännöllä ei ole mitään tekemistä minkään konsernin kanssa. Jos yhtään olen oikein lukenut tätä esitystä, niin konsernijärjestelmään on kokonaan tästä systemistä pois.

Mutta, rouva puhemies, täällä perusteluissa sanotaan, että pienyhtiössä selvitysmääräykset ovat tiukat velkojen luottamuksen synnyttämiseksi. Tarpeettomien konkurssien estämiseksi osakkaille tarjotaan selvitystilan vaihtoehtoksi omavastuutila. Minusta ed. Polvi vähän pohdiskeli tätä samaa asiaa ja hän pohdiskeli hyvin samalla tavalla kuin itse ajattelin tätä lukiessani. Minä näen sen pelon tässä ajattelussa, että tästä syntyy jonkinlainen keinotteluautomaatti, sellainen automaatti, joka saattaa hämärtää sitä vastuuta, mikä yrittäjällä aina pitäisi olla.

Rouva puhemies! Jottei jäisi väärää käsitystä, niin minä todellakin olen sitä mieltä, että tämä on poikkeuksellinen aloite kansanedustaja-aloitteeksi sen suhteen, että minusta tässä selvästi on nähty vaivaa, tehty työtä, rakennettu sen kaltaisia perusteluja, jotka ovat enemmän kuin nämä

möinen ihan päivän politiikan pintaliitävä perusteleminen, mitä hyvin valitettavan monella lakiesityksellä tässä salissa on.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, vielä kerran: Minä näen tämän keinottelupelon.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia! Jos edustaja haluaa jatkaa, pyydän puhujakorokkeelle.

Puhuja: Tämä riitti, rouva puhemies.

Ed. Karjula: Arvoisa rouva puhemies! Euroopan unionin suosituksissa työllisyyden parantamiseksi on nostettu vahvasti esille yrittäjyyden suosiminen ja aloittavien yritysten toimintaedellytysten parantaminen ja yksinkertaistaminen. Minusta tämä on se peruslähdekohta, joka haastaa meidät etsimään ratkaisuja näihin linjauksiin. Tämän vuoksi mielelläni allekirjoitin lakialoitteen osakeyhtiölain muuttamisesta, koska tässä luodaan uudenlaisia lähtökohtia pienyhtiöiden toiminnalle. Osakeyhtiölain uudistaminen jätti huomioon ottamatta pienet perheyrietykset. Tämä aloite ehdottaa nimenomaisesti sitä, että nykyiseen osakeyhtiölakiin lisätään luku, joka käsittelee pienyhtiöitä.

Tässä aikaisemmin käytiin jo keskustelua siitä, millä tavalla tämä luo epäterveitä ilmiöitä, ja aikaisemmissa puheenvuoroissa on erityisesti arvosteltu tätä pientä omaa pääoma. Minusta on kuitenkin olennaista nähdä se, että itseisarvo ei tänä päivänä ole pääomakynnys, jolla yritystoiminta voidaan aloittaa. Paljon olennaisempaa on se, että löydetään henkinen valmius yrittäjäriskin ottamiseen. Yrittäjänä toimimisen taival kyllä pitää sisällään aivan riittävän määrän erilaisia riskejä, erilaista epävarmuutta. Tämän vuoksi olen selvästi näkemässä, että tämän tyyppinen ratkaisu, jossa ratkaisevalla tavalla alennetaan oman pääoman lähtökynnystä, on vaikuttamassa myös siihen, että meillä yhä useampi henkilö on valmis ottamaan yrittäjän vastuun ja valitsemaan yrittäjän ammatin.

Toinen tähän liittyvä merkittävä raja on esityksessä nimenomaan se, että tämä koskettaa pääsääntöisesti luonnollisia henkilöitä. Minusta se on erittäin olennainen ja huomion arvoisin asia. Minusta tällä rajauksella suljetaan pois se keinottelu, joka johtaisi tavallaan kasvottomaan toimintaan. Minä olen hyvin vahvasti puolustamassa perusyrittäjää. Hän on lähtökohdiltaan varmastikin samalla tavalla rehellinen ihminen kuin muutkin suomalaiset. Kääntöpuolena yrit-

täjätoimintaan liittyy aina riski, epävarmuus, joka voi realisoitua yritystoiminnassa. Kun tätä lakia tarkastellaan, minusta on myös otettava huomioon tämä puoli, että syntyy virheitä, syntyy epäonnistumisia tämänkin lakiuudistuksen jälkeen.

Kuitenkin, arvoisa puhemies, mielestäni tärkein asia, joka tällä toimivan pienyrityksen kannalta saadaan kuntoon, on pienyritysten mahdollisuus osakeyhtiöverotukseen. Nimittäin tällä hetkellä mielestäni pienyritystoiminnan kannalta yksi keskeisimpiä epäkohtia on se, että kommandiittiyhtiöt, avoimet yhtiöt, henkilöyhtiöt yleensä rinnastetaan verotuksen näkökulmasta tavalliseen ansiotuloverotukseen ja yrittäjäriski jää tavallaan täysin huomioon ottamatta. Tämä on vaikuttamassa siihen, että hyvin moni suomalainen kysyy, mitä mieltä on lähteä ottamaan yrittäjäriskiä, koska ei ole mahdollista saada mitään vastinetta riskin ottamiselle.

Toinen näkökulma toki liittyy siihen, että mielestäni meidän pitäisi pienyhtiöiden näkökulmasta tarkastella vielä toistakin lakiin tulevaa muutosta, jota ei nykyinen osakeyhtiölaki eivätkä tässäkin lakiesityksessä olevat korjaukset ota huomioon. Pienet yhtiöt voivat valita verotuksen, verotetaanko niitä ansiotulon vai pääomaverotuksen pohjalta, nimenomaan sen vuoksi, että pienissä yhtiöissä tullaan siihen ongelmaan, että jopa 28 prosentin pääomaverorankaisee pientä tulosta tekeviä pienyhtiöitä. Minusta tämän verotuksellisen epäkohdan korjaaminen pienyhtiölain muutoksen yhteydessä pitäisi myös ottaa huomioon.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, tämän tyyppinen lakiuudistus on erittäin merkittävä. Toivon, että asiassa päästään välittömästi liikkeelle. Tämä olisi konkreettinen teko yrittäjyyden suosimiseksi.

Ed. Tarkka: Rouva puhemies! Keskustelun kuunteleminen on ollut tavattoman miellyttävää ja mielenkiintoista. Hyvin monessa puheenvuorossa on otettu esiin sellaisia yksityiskohtia, jotka kulloisenkin puhujan mielestä ovat tässä aloitteessa oleellisesti paremmin kuin meidän kaksi vuotta sitten tekemässämme aloitteessa. Ne kaikki asiat olivat mukana jo siellä.

Se, millä tavalla tämä aloite on muuttunut siitä, on lähinnä se, että perustelut on kirjoitettu hallituksen esityksen jäsentelyn muotoisesti, toisin sanoen yksityiskohtaisemmin. Mutta koko rakenne on täysin sama. On erittäin mukavaa,

että jo toisella kerralla edustajakollegat ovat lukeeet ja ymmärtäneet asian.

Kun omassa puheessani aikaisemmin epäilin ja ihmettelin, onko järkeä tehdä samasta asiasta toinen aloite uudelleen, niin näyttää olevan, se kannattaa erittäin hyvin. Olen tästä onnellinen ja kiitollinen.

Sitten lyhyenä mainintana vielä: Muutamassa puheenvuorossa on todettu, että tämän rinnalle tarvittaisiin kirjanpitomenettelyn yksinkertaistaminen pienyritysten osalta. Siitä olemme tehneet aloitteen. Olemme ottaneet senkin huomioon, kun se vain saataisiin toteutettua.

Ed. K a r p i o : Arvoisa rouva puhemies! Kun keskustelua on kuunnellut, tässä on todellakin hyvin monelta eri kantilta asiaa lähestytty. Ed. Kuosmanen hyvin asiantuntevasti käytti puheenvuoron yrittäjän asemasta yleensäkin. Ed. Aittoniemi taas hyvin varauksellisesti suhtautui pienyrityksiin ja katsoi, että ne olisivat lähinnä pöytälaatikkoyrityksiä, joissa olisi myös väärinkäytösten mahdollisuus olemassa, mihin ed. Bremer otti toisen ääripään, 500 000 markan osakepääomalla perustetun yhtiön.

Kaikesta huolimatta minusta tähän esitykseen on syytä suhtautua vakavasti. Se on parempi kuin aikanaan nuorsuomalaisen tekemä lakialoite, vaikka tämäkään esitys semmoisenaan ei ole valmis toteutettavaksi. Olisin toivonut, että esimerkin tilintarkastajien asemaa olisi siinä pohdittu vakavammin. Tilintarkastajien aseman korostaminen myös antaisi lakiesitykselle paremmat mahdollisuudet mennä eteenpäin. Samoin 1 000 markan osakepääoma on tietenkin aivan liian pieni. En tiedä, kuinka sitä on mietitty.

Kuitenkin, arvoisa puhemies, kaikki keinot, jotka työllistävät ja auttavat työttömyyden helpottamisessa, on vakavasti täällä myös käsiteltävä.

Keskustelu on myös mielestäni osoittanut, että osakeyhtiölakia on syytä edelleen kehittää myös pienyhtiöiden suuntaan. Sitä osoittaa myös se, että moni merkittävä yrittäjäkansanedustaja on lakialoitteen allekirjoittanut ja siten todennut, että parantamisen varaa vielä on.

Ed. K e k k o n e n : Rouva puhemies! Ed. Karjula kiinnitti puheenvuorossaan vakavaa huomiota siihen, että yrittäjäriski on jäänyt huomiotta. Tätä ajatusta hiukan edelleen kehitellen ymmärsin niin, että riskille pitäisi määritellä jokin hinta. Sitähän se kai tarkoittaa. Mutta sitten

en oikein yhteyttä tähän esitykseen nähnyt, koska tiedämme varmasti kaikki sen, että jo nyt kaikkia osakeyhtiöitä ei veroteta samalla tavalla.

Eli vähän periaatteellisempaan lähestymistapaan minua jäi ed. Karjulan puheenvuorossa hiukan askarruttamaan se seikka, mikä on se mekanismi, jolla yrittäjäriski hinnoitellaan. Ymmärsinkö oikein, kun sanoitte niin, että yrittäjyyttä ei pidä rinnastaa palkkatuloon, koska siinä jää juuri riski huomiotta? Mutta kun tiedämme, että verotus jo nyt tässä suhteessa on varsin monipuolinen ja monimutkainenkin, niin minua jäi askarruttamaan, mikä on se mekanismi, millä ed. Karjula tämän järjestelmän panisi niin sanotusti puihin, jolloin tulisi määritellyksi, mikä on "riskittömän" palkkatyön ja "riskillisen" yrittämisen ero. Kuten sanottu, se on hiukan eri asia kuin mikä tämä lakiesitys on, mutta se liittyy elimellisesti tähän kokonaisuuteen.

Ed. S j ö b l o m : Arvoisa puhemies! Laki pieniyhtiöistä on syytä saada mahdollisimman pian. Tarvetta byrokratian minimoimiseen on esimerkiksi tilinpäätösten suhteen ja on tarve saada yrittämisen tarmo keskittymään itse työntekoon, yrittämiseen.

EU suosittaa pienyritystoiminnan helpottamista.

Yritystoimintaan liittyy aina myös epäonnistumista, mutta sillä ei pidä pelotella eikä estää tämän sisältöistä lakia.

Talousvaliokunta on esittänyt aiemmin, että ministeriö selvittää pieniyhtiömahdollisuudet. Ministeriön piti antaa jo maaliskuussa tästä selvitys.

Lakialoite on hyvä pohja luoda nopeasti pieniyhtiölaki, joka tulee tarpeeseen nimenomaan perusyrittäjälle.

Ed. P o l v i : Arvoisa rouva puhemies! Se lähtökohta, mikä aloitteessa on, eli pyritään helpottamaan pieniyhtiöiden perustamista, rekisteröintiä ja hallinnointia, on aivan oikea. Edelleen arveluttaa osakepääoman pienuus. Jos tonnilla perustetaan osakeyhtiö, olkoonpa vaikka se parturi, mihin muistaakseni ed. Kuosmanen viittasi, pelkät saksien ostamiset johtavat jo siihen, että yhtiö on asetettava selvitystilaan, tai se ajautuu omalle vastuulle. Mitä eroa siinä sen jälkeen on? Miksi ei voi lähteä heti suoraan ammatinharjoittajana?

Minä näenkin oikeastaan taustalla sen, että keskeisin lähtökohta on pyrkiä verotuksellisesti

edullisempaan asemaan. Mutta se käsitys, että osakeyhtiöt aina verotetaan yhteisöverokannan mukaan, on väärä. Näinhän ei tapahdu nytkään.

Itse parikymmentä vuotta tilintarkastajana toimittuani ymmärrän suurimpana ongelmana pienyrityksessä olevan nimenomaan kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvät kysymykset, niiden monimutkaisuuden ja laajuuden, joihin olisi syytä kajota.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Polvelle vastaan heti, että muu pääomasijoitus mahdollistaa sen, että pienyrityksen osakepääoma on 1 000 markkaa.

Yrittäjän sosiaaliturvasta sen verran, että jos yrittäjä ei maksa itselleen palkkaa, niin yrittäjällä ei ole minkään näköistä omaa sairaus- tai sosiaaliturvaa. Eli yrittäjien sosiaaliturvan käsite on riippuvainen yleensä sovellettavasta laista, sillä jos yrittäjän määritelmä poikkeaa esimerkiksi työttömyysturvalaissa ja yrittäjän eläkelaisissa ja kun sosiaaliturvaan liittyvät lait ovat vaikeaselkoisia, osin jopa ristiriitaisia, puhumattakaan jatkuvista muutoksista, on yrittäjien lähes mahdollonta saada riittävästi tietoja omasta sosiaaliturvastaan. Tämä on suuri epäkohta yrittäjälle.

Toinen kohta on se, että jos haluat yrittäjänä jonkinmoisen vanhuuden turvan eli eläkkeen, niin se täytyy sinun itsesi maksaa. Eli yrittäjän on tienattava vielä oma eläkekin ja itse voit määrätä eläkkeen suuruuden. Jos yrittäjä menee konkurssiin eikä pysty enää sen jälkeen jatkamaan yritystoimintaa eikä pysty saamaan uutta työpaikkaa, hän päätyy monta kertaa valitettavasti sosiaaliluokulle.

Ed. Karjula: Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Kekkosen puheenvuoroon liittyen. Mielestäni kollega Kekkonen pohti asiaa aivan oikealla tavalla, miten riskiongelma pystytään ratkaisemaan. Oma esitykseni lähtee nimenomaisesti siitä, että pienyhtiölain kautta luodaan myös pienille yrityksille mahdollisuus 28 prosentin pääomaverotuksen taseiseen verotukseen. Tätä kautta tavallaan palkitaan riskin ottamisesta.

Tällä hetkellä pienyhtiöt, henkilöyhtiöt, ovat normaalin ansiotuloverotuksen piirissä, jolloin ei tavallaan löydy sitä palkitsemismekanismia, että kannattaa lähteä sitoutumaan riskin ottamiseen, koska joka tapauksessa epäonnistuttaessa riskit realisoituvat. Pienikin yrittäjä menettää kaikkensa, jos liiketoiminta ei tule toimimaan. Tässä mielessä tämä olisi tietty askel siihen, että vero-

tuksellisesti huomioidaan yrittäjäriskin ottamista ja pienemmällä verokannalla palkitaan siitä.

Ed. Bremer: Rouva puhemies! Toistan sen, mistä aloitin: Meillä on suurtyöttömyys, joka ei ratkea ei millään rahalla. Se ei ratkea sillä, että heitetään kuinka paljon rahaa tahansa nimenomaan työttömyyden selvittämiseen. Se ei selvitä sitä, jollemme me keksi ratkaisua ongelmaan, millä me saamme lisää työpaikkoja. Vain lisäämällä työpaikkoja voidaan ratkaista työttömyyden ongelma. Silloin katseet pitäisi kiinnittää myös siihen, mikä nyt vaivaa työllistäjiä, miksei synny uusia työpaikkoja.

Jos me tätä tarkastelemme ja vertaamme esimerkiksi EU:hun, me huomaamme hyvin äkkiä, että meiltä puuttuvat ne pienet perheyrietykset, jotka esimerkiksi Ruotsissa tällä hetkellä estävät ihmisiä kirjoittautumasta työttömyyskortistoon, koska on perheyrietyjärjestelmä. Perheyrietyksiä on helpotettu, ja perheessä, jossa joka kättä tarvitaan, otetaan ihminen mieluummin omaan perheyrietykseen kuin että hän lähtee seilaamaan työttömyyskortistoon, jos tällainen mahdollisuus vain annetaan, että meillä on pieniä perheyrietyksiä.

Nämä pienet perheyrietykset samoin kuin pien-
ten ammatinharjoittajien omat erikoisyhtiöt
puuttuvat meiltä. Nyt meidän pitäisi miettiä, mil-
lä tavalla me saamme pienet ammatinharjoitta-
jat, jotka ovat ylpeitä, joilla on aivan yliverlainen
ammattitaito, mutta joilla ei ole taitoa täyttää
kaavakkeita ja pelata byrokratian kanssa, miten
me saamme heidät työllistämään. Meidän täytyy
lähteä purkamaan tätä vytyhtiä siitä, millä tavalla
me saamme lisää työpaikkoja, millä me saamme
sitä, mikä puuttuu tällä hetkellä Suomesta, mitä
on muualla.

Nyt selvitystilasta, selvitystilasta osakeyhtiös-
sä ja myös henkilöyhtiössä. Ensinnäkin osakeyhtiös-
sä, oli osakepääoma mikä tahansa, sitä ei ole
siinä vaiheessa, kun konkurssi tulee. Sitä ei ole
edes niin paljon, että yleensä saadaan valtiolle.
Valtio on ensimmäisenä hakemassa rahat ja se on
etuoukeutettu. Kun ei sekään yleensä saa itselleen
kuuluvaa, niin on ihan sama, mikä on osakepää-
oma.

Vain periaatteena, jos minimiosakepääoma
on pieni, se antaa mahdollisuuden pienimmille-
kin yrittäjäehdokkaille. Jos se on ylettömän suu-
ri, se antaa mahdollisuuden hyvin harvoille, sa-
noisinko, rehellisille. Pitää olla jo suuryritys läh-
tökohdaltaan saadakseen aikaan yrityksen.
Mutta laillisesti huijari voi perustaa vaikka min-

kälaisella minimiosakepääomalla. Se voi laillisesti tehdä 15 paperiyhtiötä ja sen jälkeen laillisesti häivyttää ne rahat, ja sillä on myydä näille paroilille, jotka haluavat yrityksen perustaa, näitä paperiyhtiöitä, jotka huijaamalla on perustettu. Tämä on se ero.

Nyt ehdotetaan 1 000 markkaa. Oli se 1 000 markkaa tai 2 000 markkaa, hyvät ystävät, minä olen perustanut yhtiöitä silloin, kun 1 500 markkaa vaadittiin. Samoin 15 000 markan alkupääomalla olen vetänyt yhtiötä, jossa oli 66 työntekijää ja oli myös 70 miljoonaa liikevaihtoa, 15 000 markan osakepääomalla. Eikä minulle koskaan tullut eteen se vaikeus, että joku ei olisi kauppaa minun kanssani tehnyt.

Ystävät! Kun asiakas tulee vastaan ja hän näkee, että yhtiömuoto on py, pienyhtiö, hän tietää, kenen kanssa on tekemisissä. Hän päättää muista asioista, uskallanko luottaa tuohon yhtiöön, uskallanko tehdä kauppaa sen kanssa. Siinä yhtiön vetäjän liiketoimintatavat yleensä ovat ne, jotka ratkaisevat, uskallanko tehdä hänen kanssaan kauppaa, millä tavalla hän suorittaa velvoitteensa sekä valtiolle että muille sellaisille asiakkaille, jotka hänen kanssaan tekevät kauppaa. Se on ratkaisevaa, ei niinkään se, mikä on osakepääoma.

1 000 markkaa. Ompelija voi aloittaa käytyllä ompelukoneella 1 000 markalla. Hieroja ei tarvitse kuin omia käsiään, lähtee liikkeelle, myy taitoansa liikeyrityksille, kiittää liikeyrityksissä. Siivooja ei tarvitse kuin moppi ja vähän pesuaineita ja muita lähteäkseen liikkeelle. Se 1 000 markkaa; en sano, että se on ainoa oikea. Mietitköön täällä, mikä se oikea on. Tavoitteena on kuitenkin, että se on mahdollisimman pieni ja niin, että alkuun päästään.

Nyt tässä yhtiömuodossa korjataan se, mikä nyt pelottaa monia yrittäjiä henkilöyhtiöissä. Nimittäin niissä vastataan koko henkilökohtaisella omaisuudella, ja se on pelottava asia monelle pienyrittäjälle. Tässä py:ssä selvitystilaraja on aika lähellä. Nythän ei ole ollenkaan sanottu, että kaikki perustavat 1 000 markan yhtiön. Se varmaan tulee olemaan poikkeus. Normaalina on se, että siellä on kolme tai neljä osakasta ja he panevat näitä 1 000 markan osakepotteja ehkä kymmenen tai kaksikymmentä. Sehän on todennäköistä.

Kun selvitystila tulee, nyt on omistajilla, jotka edelleen uskovat liiketoimintaansa, mahdollisuus mieluummin kuin jättää yhtiö selvitystilaan todeta, että okei, me panemme omaisuutemme pantiksi. Se avaa uuden mahdollisuuden tälle

yrittäjälle. Se on hänen oma valintansa, jossa hän joutuu harkitsemaan, mitkä ovat hänen onnistumisen mahdollisuutensa.

Tässä ei ole toistaiseksi ollenkaan käsitelty aivan keskeistä ongelmaa yrittäjyydessä, sivuuttamista. Sivuuttamispykälä on 28 § siinä lakipaketissa, joka annettiin taannoin ihan pari viikkoa sitten, joka meni valiokuntaan hallituksen esityksenä n:o 53/1998 vp. Sivuuttaminen on sellainen mörkö, joka on ainutlaatuinen maailmassa Suomessa, oikea kateuspykälä, jossa verottaja voi tulla yrittäjälle verotarkastuksessa usean vuoden toiminnan jälkeen sanomaan, että mielestäni sinä et ole mikään yrittäjä, sinä olet huijari ja pannaanpa kaikki firmasi tulot sinun henkilökohtaiseksi tuloksesi. Sivuutetaan se, missä yrittäjä on jo hakenut oikeutusta yritystoiminnalleen rekisteröitymällä osakeyhtiöksi ja saamalla hyväksynnän ennakkoperintärekisteriin. Hänelä pitää oikeus silloin luottaa siihen, että nyt hän on yrittäjä. Mutta eipä Suomessa käy tämä vaan hän joutuu edelleen sen uhan alaiseksi, että verottaja tulee monen vuoden jälkeen ja sanoo, että ei, sinä olet huijari, ei tämä ole mikään kunnon yritys.

Kun nyt luen hallituksen esityksestä n:o 53 ne perusteet, joilla verottaja edelleen toimeenpanee yhtiöiden sivuuttamisia, luen tästä: "Osakeyhtiö on sivuutettu verotuksessa muun muassa - - kun yhtiön liikevaihto on ollut pieni - -". Kysyn, kuka pienyrittäjä aloittaa suuresta liikevaihdosta. Siis tämä on täydellinen mielivalta. Verottaja voi milloin tahansa sanoa, että mielestäni sinun liikevaihtosi on kuule pieni, nyt me sivuutamme tämän.

Sivuuttaminen on ollut mahdollista, kun "yhtiöllä ei ole ollut omia toimitiloja". Ajatelkaa, kuinka moni pienyrittäjä aloittaa toimintansa, ompelija omassa takahuoneessaan, hieroja kulkemalla muualla, autonasentaja omassa omakotitalon autotallissa tai kaverin autotallissa. Tämä on täysin käsittämätöntä, että tällaisilla perusteilla toimitaan.

Edelleen: "yhtiöllä ei ole ollut - - osakkaan lisäksi muita työntekijöitä". Kun aloitin aikoinaan, olin kolme vuotta yksin, ennen kuin minulla oli niin paljon uskallusta ja varaa, että 60-luvulla palkkasin ensimmäisen työntekijän. Ensimmäinen palkollinenhan on huima askel. Jos 15 työntekijää on, yksi lisää on 1/16, mutta jos otan ensimmäisen työntekijän, yhtäkkiä kustannukseni pomppaavat yli kaksinkertaisiksi, koska itse en ole ottanut itselleni ulos kovinkaan paljon.

Samoin täällä sanotaan: jos ”yhtiö ei ole maksanut palkkoja”. Kuulkaa, tavallisin tapa pienyrittäjälle on se, että hän tähtää siihen, että perustan oman yhtiön, säästän vuoden, toisen, että minulla on aloituspääoma. Sen jälkeen perustan oman yhtiön, pystyn toimimaan vuoden, kaksi ilman, että noston palkkoja, entisillä säästörahoilla. Nyt voi verottaja tulla ja sanoa, että olet huijari, et ole nostonut palkkoja. Sinut sivuutetaan.

Tässä sanotaan vielä: jos ”yhtiön käyttöomaisuuden määrä on ollut pieni”. Palaan tähän hie-rojaan, ompelijaan, pieneen ihmiseen, muuraariin, rappariin. Ei hänellä ole käyttöomaisuutta paljon. Silti hän voi olla ihan oikea yrittäjä. Pitää muistaa, että jos hän edes työllistää itse itsensä, se on enemmän kuin että seisoo jollakin toimeentuloluukulla ja kerää valtion rahoja. Meidän pitää olla valmiita hyväksymään yhden miehen yrittäjä silloin, kun hän elättää edes itsensä ja oman perheensä.

Nyt sitten: sivuuttaminen ei kuulu hallituksen esityksen n:o 53 piiriin. Sitä esitellään kuin huono omaatuntoa, että näin on kuitenkin tehty. Se on 28 §, joka ei ole ollenkaan esityksessä. Nyt valiokunnalla, valtiovarainvaliokunnan verojaostolla, on mahdollisuus mietinnössään kuitenkin puuttua tähän ja sanoa, että otetaan pois tämä ainutlaatuinen, jota ei ole missään muualla kuin Suomessa.

Vielä ajankohtaiskeskustelussa viikko sitten tuli puhetta sivuuttamisesta. Ministeri seisoo ja sanoo, että alkää siitä välittäkö, sitä ei ole enää vuosiin noudatettu, toimeenpantu Helsingissä.

Miten voi ministeri myöntää, että Helsingissä ei noudateta mutta muualla Suomessa, niin kuin verotarkastaja Mariapori totesi, että Lapissa aivan yleisesti? Ed. Manninen on todennut monta kertaa, että se on kirous Lapissa, millä tavalla siellä toimeenpannaan sivuuttamisia.

Miten meillä voi olla yritystoimintaan näin vaikuttava laki sillä tavalla, että Helsingissä sitä ei noudateta ja muualla Suomessa noudatetaan? Tämähän on häpeä. Tällainen pitää poistaa kerta kaikkiaan.

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolla on nyt mahdollisuus puuttua tähän ja mietinnössään ehdottaa sen poistamista, vaikka se ei kuulu hallituksen esitykseen n:o 53. Minä toivon, että se tehdään, ja se on yksi sellainen asia, joka tällä hetkellä estää pienyrittäjää lähtemästä edes yrittämään.

Ystävät hyvät! Suomi tarvitsee jokaisen, joka vain pystyy elättämään itse itsensä. Pitää muis-

taa, että jokainen, joka tekee jotakin työtä, elättää myös muita. Hän ostaa raaka-aineita, myy omia tuotteitaan, antaa työtä myös myyntipor-taalle. Se on ketjureaktio, ja me tarvitsemme sitä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Ed. K e k k o n e n : Herra puhemies! Olisi ollut korrektaa, että ed. Bremer olisi saanut käyttää keskustelun viimeisen puheenvuoron, ei vähiten sen takia, että hän on paitsi perehtynyt asiaan myös ilmiselvästi innostunut asiastansa. Mutta kun nyt olin puheenvuoron tullut varanneeksi ja kun havaitsin, että muutkin tähän syntiin ovat langenneet, niin ed. Karjulalle olisin sanonut, ellei hän olisi hetki sitten poistunut, että hän rehellisellä tavalla määritteli yrittäjärisikin hin-nan. Se oli pääomaverokannan ja tuloverokan-nan ero. Näin minä hänen puheenvuoronsa tul-kitsin. Voi olla, että se saa erittäin suuren suosi-onkin, mutta tiedän, että tämä ero kategorisesti toimeenpantuna ei mene suomalaisessa yhteis-kunnassa läpi, ei vallankaan palkansaajapuolel-la. Se on ilmeisesti nyt sitä politiikkaa, jolla on niin merkittävä osa silloin, kun näistäkin asioista puhutaan.

Herra puhemies! Sanon vielä loppuun sen, että minusta lakiesitys, jota nyt käsittelemme, ei ole ollenkaan huono. Se osoittaa erittäin syvää ja hyvää perehtyneisyyttä siihen maailmaan, jota lakiesitys käsittelee, mutta kyllä kai realisti täy-tyy olla, ettei tämä laki tällaisenaan tietystikään tule menemään läpi.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa herra puhe-mies! Lakialoite osakeyhtiölain muuttamisesta pienosakeyhtiöksi on minusta oikean suuntainen siinä mielessä, että jos otetaan vaikka sellainen esimerkki, että kun olet 40-vuotias ammattimies ja olet yli 20 vuotta ollut jonkin yrityksen palveluksessa, joudut työttömäksi ja sinä aikana olet määrätynlaisen omaisuuden kartuttanut itsellesi, niin nimenomaan tämä 1 000 markan sijoitus oy:hyn suojaa sen, että aikaisempi sijoitus ei mene. Eli tämä edistää sillä tavalla yritystoimin-taa, että yrittäjäksi aikomisen kynnys pienenee tätä kautta.

Sitten pääomatuloverotuksesta. Toisaalta ei ole tietysti oikein, että 1 000 markan yritys pää-see suoraan pääomatuloverotuksen piiriin, kos-

ka sillä ei ole mitään pääomatuloa, mitä verottaa, eli siitä ei kannata olla kateellinen kenenkään, koska oy:hyn pitää saada pääomaa sisään, että pystyy ostamaan koneita ja laitteita ja sitä kautta yritystoimintaa kehittää ja jatkaa. Mielestäni tässä ei ole mitään sellaista sudenkuoppaa, että jotakin viilattaisiin linssiin. Minä henkilökohtaisesti olen vilpittömästi sitä mieltä, että tällaisen pienosakeyhtiölain me tarvitsemme, jos haluamme, että Suomessa työttömyys vähenee ja niistä työttömistä saadaan yrittäjiä.

Ed. K a r p i o : Arvoisa puhemies! Vaikka ensimmäisessä puheenvuorossani kehuinkin ja annoin tunnustuksen ed. Bremerin lakialoitteelle, on myös nyt todettava rehellisyyden nimessä, että ei aivan näin yksioikoinen tämä asia ole, että mikäli lakiesitys hyväksytään, myös työttömyys ja siihen liittyvät asiat olisi poistettu, niin kuin ed. Bremer innostuneena äsken puheenvuorossaan antoi ymmärtää. Myös olisi syytä tässä yhteydessä eri yhtiömuotoja, avoimia yhtiöitä, kommandiittiyhtiöitä ja yksityisiä toiminimiä käsitellä, mitkä mahdollisuudet myöskin yrittäjällä on toimia, olkoonkin sitten, että siinä saattaa verotuksellisesti olla haittavaikutuksia verrattuna pienosakeyhtiöön.

Ed. Bremer totesi "sivuuttamisen osakeyhtiössä". Se oli minulle uusi termi. Aikaisemmin puhuttiin osakeyhtiölain 56 §:ssä siitä, että jos olosuhteille annetaan toinen muoto kuin todellisuudessa on, verottaja on silloin saattanut käyttää verotuksessa myös mahdollisuutta purkaa tällainen yhtiö. Ei varmasti nyt aivan näin synkällä Suomessa tilanne ole kuin ed. Bremer väittää verottajan suhteen. Sen verran entisenä ja vanhana virkamiehenä minun pitää myös verottajaa puolustaa, eli verottajan käytäntö myös viime aikoina on hyvin paljon muuttunut siitä, mitä se aikaisemmin on ollut. Hyvin paljon helpommin nyt hyväksytään yritystoimintaa myös osakeyhtiömuotoiseksi, mikäli siitä on lähdetty, ja myös toki paljon yhden miehen osakeyhtiöitä on tällä hetkellä toiminnassa, jotka aivan hyväksytään. Toki käytäntö Suomessa voi vaihdella eri paikkakunnilla hyvinkin paljon ja turhankin paljon tässä asiassa.

Ed. P o l v i : Herra puhemies! Kun puheenvuorossani esitin sen väitteen, että asia on mahdollisesti liian kiireellisesti valmisteltu, se väite perustuu nimenomaan siihen, minkä oikeastaan ed. Bremer äskeisessä puheenvuorossaan osoitti oikeaksikin puhuessaan sivuuttamisesta. Totesin

silloin, että kiireellisen valmistelun takia ilmeisesti ovat perustelut ristiriidassa joidenkin pykälien kanssa ja toisaalta perustelut ristiriidassa voimassa olevan muun lainsäädännön kanssa, johon kuitenkin ei esitetä tässä yhteydessä muutosta. Kysymys on nimenomaan yhtenä kohtana tästä sivuuttamisesta.

Verotuslain 56 §, johon äsken ed. Karpio viittasi, on ollut voimassa minun muistini ajan, ja sitä on sovellettu ainakin muualla maassa. En tiedä sitten Helsinkiä, johon ed. Bremer puheenvuorossaan viittasi. Silloin kai, jos sitä aiotaan soveltaa siinä muodossa kuin perusteluissa mainitaan, pitäisi muuttaakin verotuslakia, johon tässä yhteydessä ei kuitenkaan tehdä muutosesitystä.

Ed. S j ö b l o m : Arvoisa puhemies! Ed. Karpula otti verotukseen kantaa. Osakeyhtiötä hän verotetaan 28 prosentin verokannalla, mutta ei sieltä osakas saa pääomatuloa, ellei siellä ole sitä pääomaa. Se tuhat markkaa ei tuo kyllä kovin suurta pääomatuloa. Se muu tulo, joka sieltä otetaan, verotetaan normaalina tuloverona.

Se, mikä minusta tässä on tärkeätä, on pienyhtiölain tavoite eli 1) saada yhtiöbyrokratia pienentymään, 2) henkilövastuun järjestäminen ja 3) verotuksen järjestäminen sitovasti. Kyllä ne ovat minusta selkeitä tavoitteita tälle pienyrityslaille.

Ed. B r e m e r : Puhemies! Ed. Polvi epäilee, että tätä on valmisteltu kiireessä ja ed. Tarkka mielellään toteaa, että tämä on itse asiassa nuorsuomalaisten ehdotus. Nuorsuomalaisten ehdotus on ollut tälle pohjana.

Ed. Polvi, tätä on hiottu ja kehitetty siitä lähtien ja muun muassa maan parhaiden asiantuntijoiden, ehdottomasti parhaiden alan asiantuntijoiden kanssa. Se on tällä hetkellä siinä pisteessä, että nämä parhaiksi asiantuntijoiksi tässä maassa myönnetty eivät enää löydä siitä selviä reikiä. He myöntävät, että näihin kahteen asiaan, joista luin hallituksen ja lunastuspykälän kohdalla, voidaan tehdä muutoksia, niissä on heikkouksia, mutta ne ovat mielipiteistä kiinni. Siinä voidaan tehdä muutoksia. Mitään muita reikiä siinä ei pitäisi olla. Jos sitä vielä kehitetään, pyydän, että ed. Polvi tulee mukaan, koska tässä on todella sataprosenttisena tahtona, haluna ja tavoitteena ollut saada sellainen pienyhtiö, sellainen yhtiömuoto, että me saamme mukaan nämä pienet ihmiset, pienet yrittäjät, pienet ammattinsa taitajat, se mikä Suomesta puuttuu.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa herra puhemies! Totean lyhyesti vielä, kun on Suomen Yrittäjien satavuotisjuhlavuosi menossa, että yrittäjien toivelistalla on, että tämä pienosaakeyhtiölaki toteutettaisiin 2—3 vuoden sisällä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan kohdistuvia rikoksia sekä seksuaalirikoksia koskevien säännösten uudistamiseksi

Hallituksen esitys laiksi rikoslain 1 luvun 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 6, 117/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 3/1998 vp
Lakialoite 39/1995 vp, 31, 50/1996 vp, 1/1998 vp
Toivomusaloite 23, 24, 26/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomenna kello 18 alkavaan täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 18.25.

Täysistunto lopetetaan kello 18.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

